

Jaarverslag 2019

Stichting GGZ Drenthe

Assen

wij zien mensen

bevlogen • eigen kracht • verwelkomen

Jaarverslag 2019 Stichting GGZ Drenthe

Inhoudsopgave

Bestuursverslag

1 Voorwoord	- 5 -
2 Strategie, beleid en praktijk	- 6 -
2.1 Meerjarenbeleid	- 6 -
2.2 Algemeen beleid verslagjaar	- 7 -
2.2.1 Risico's, kansen en onzekerheden	- 9 -
2.2.2 Innovatie	- 11 -
2.3 Samenleving en relaties met belanghebbenden	- 13 -
2.3.1 Maatschappelijk verantwoord ondernemen	- 13 -
2.3.2 Samenwerkingsrelaties en belanghebbenden	- 15 -
2.4 Kwaliteit	- 18 -
2.5 Personeelsbeleid	- 20 -
2.6 Financieel beleid	- 23 -
2.6.1 Exploitatieresultaat 2019	- 23 -
2.6.2 Financiële verwachtingen 2020 e.v.	- 25 -
3 Toekomstparagraaf	- 26 -
4 Profiel van de organisatie	- 28 -
4.1 Algemene identificatiegegevens	- 28 -
4.2 Structuur van de organisatie	- 28 -
4.3 Kerngegevens	- 29 -
4.3.1 Kernactiviteiten en nadere typering	- 29 -
4.3.2 Patiënten/cliënten, capaciteit, productie, personeel en opbrengsten	- 30 -
4.3.3 Werkgebied	- 31 -
5 Bestuur, toezicht, en medezeggenschap	- 32 -
5.1 Raad van Bestuur, directie, en Raad van Commissarissen	- 32 -
5.2 Normen voor goed bestuur	- 32 -
5.3 Medezeggenschap	- 33 -
5.3.1 Cliëntenraad	- 33 -
5.3.2 Ondernemingsraad	- 35 -
6 Jaarrekening	- 37 -
6.1 Jaarrekening	- 37 -
6.1.1 Balans per 31 december 2019	- 37 -
6.1.2 Resultatenrekening over 2019	- 38 -
6.1.3 Kasstroomoverzicht over 2019	- 39 -
6.1.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	- 40 -
6.1.4.1 Algemeen	- 40 -
6.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling	- 44 -

Jaarverslag 2019 Stichting GGZ Drenthe

6.1.4.4 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht	- 47 -
6.1.4.5 Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum	- 47 -
6.1.4.6 Waarderingsgrondslagen WNT	- 47 -
6.1.5 Toelichting op de balans per 31 december 2019	- 48 -
6.1.6 Overzicht langlopende schulden ultimo 2019	- 56 -
6.1.7 Toelichting op de resultatenrekening over 2019	- 57 -
6.2 Overige gegevens	- 61 -
6.2.1 Statutaire regeling resultaatbestemming	- 61 -
6.2.2 Nevenvestigingen	- 61 -
6.2.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	- 61 -

Bestuursverslag

1 Voorwoord

Dit is het jaarverslag 2019' van Stichting GGZ Drenthe (hierna te noemen: GGZ Drenthe). GGZ Drenthe is één van de groepsmaatschappijen van het zorgconcern Stichting Espria (hierna: Espria).

In dit document verstrekken we informatie en leggen we verantwoording af over onze resultaten en besteding van de financiële middelen in 2019.

Voor de algemene uitgangspunten van Espria verwijzen wij naar het geconsolideerde jaarverslag van Espria.

Vanuit onze visie **Wij ZIEN mensen!** geven we, in samenwerking met patiënten, naasten en samenwerkingspartners, inhoud aan onze missie **Samen werken aan herstel en kwaliteit van leven**. Onze kernwaarden **Eigen Kracht, Verwelkomen en Bevlogen** vormen daarbij de leidraad, van waaruit we tevens bouwen aan een organisatie waar het prettig werken is en waar we trots op zijn.

Terugblikkend op 2019 concluderen wij dat wij na een aantal 'hersteljaren' weer de focus op ontwikkeling, innovatie en vernieuwing konden leggen. Voor 2019 is als overkoepelende doelstelling geformuleerd: 'Samen de uitdaging aangaan naar het realiseren van een duurzame, betaalbare GGZ'. Meer waarde en meerwaarde voor patiënten, tegen lagere kosten per patiënt, vanuit de kracht van medewerkers die elkaar steunen in het realiseren van deze uitdaging.

Directie GGZ Drenthe
Petra de Rijke
Hilda van der Hek
Peter van der Noord

2 Strategie, beleid en praktijk

2.1 Meerjarenbeleid

Strategische koers GGZ Drenthe 2019-2022

Voor wie zijn we?

Wij zijn er voor alle mensen in de samenleving (binnen ons werkgebied) met ernstige en complexe psychiatrische problematiek. We zijn er ook voor mensen die we willen helpen te voorkomen dat zij last krijgen van ernstige psychische klachten.

Wat doen we?

Wij bieden 7x24 uur hoogwaardige specialistische geestelijke gezondheidszorg bij (kwetsbaarheid voor) ernstige psychiatrische problematiek, vaak in combinatie met problemen in andere levensdomeinen. Onze hulp is toegankelijk, effectief en passend bij de behoefte en problematiek van onze patiënten. Wij zijn gespecialiseerd in behandeling van complexe psychiatrische vraagstukken in combinatie met een verstandelijke beperking, verslavings- of strafrechtelijke aspecten.

Wij nemen onze maatschappelijke verantwoordelijkheid en bieden onze patiënten aantoonbaar goede en betaalbare zorg, met bewezen, effectieve behandelingen conform landelijke richtlijnen en het zorgprogramma GGZ Drenthe. Dat doen we gedurende alle levensfasen, waarbij het accent ligt op de individuele levensloop van patiënten, met specifieke aandacht voor de overgangen tussen levensfasen.

GGZ Drenthe is een lerende organisatie. Wij zijn opleider voor diverse ggz-professionals en bieden tal van bij- en nascholingstrajecten, coaching en begeleiding. In samenwerking met universiteiten doen wij toegepast (wetenschappelijk) onderzoek om de ggz-zorg voortdurend te verbeteren en onze naam als gewaardeerde instelling te verstevigen.

We hebben onze processen doelmatig ingericht, bieden duurzame en betaalbare zorg, spelen flexibel in op veranderingen in onze omgeving en zijn gericht op continue verbeteren.

Wat willen we bereiken?

Het doel van onze behandelingen is dat patiënten grip op het bestaan krijgen en nieuw perspectief ontwikkelen om optimaal te kunnen functioneren in de samenleving. Onze zorg is zodanig, dat patiënten, naasten en verwijzers tevreden zijn.

We willen vanuit goed werkgeverschap onze medewerkers binden en boeien en samen een stabiele, krachtige en vernieuwende organisatie vormen.

Hoe doen we dat?

We stellen samen met patiënt en naasten een behandelplan op om persoonlijke hersteldoelen te halen. Wij vinden het belangrijk de eigen regie en kracht van onze patiënten te stimuleren, in goede afstemming met hun omgeving. We stimuleren patiënten naar eigen wens en verwachting hun leven vorm te geven, passend bij hun psychische, lichamelijke en sociale uitdagingen. We meten het behandelresultaat en evalueren samen met de patiënt de voortgang van de behandeling. Met bevoegdheid en respect voor eigenheid van patiënten werken we toe naar herstel, optimaal welzijn en welbevinden.

Waar doen we dat?

Ons werkgebied is Drenthe en voor een aantal hooggespecialiseerde functies ook provincie overstijgend. In samenwerking met onze partners zijn onze én hun hoogspecialistische functies beschikbaar op locaties in heel Noord-Nederland. In de provincie bieden we tevens 7x24 uur ambulante en klinische crisiszorg aan volwassenen en ouderen. Ook voor kinderen en jongeren zijn wij 7x24 uur beschikbaar bij spoed en crisis, waarbij wij buiten kantooruren participeren in Spoed4Jeugd Drenthe.

We verlenen onze zorg midden in de samenleving. We zijn regionaal en lokaal zichtbaar en toegankelijk en behandelen zoveel mogelijk ambulante op de polikliniek en online, soms in de wijk of thuis. We proberen opname in de kliniek zoveel mogelijk te voorkomen.

Waar mogelijk richten we ons op preventie en vroegsignalering, in de vorm van consultatie aan en expertise delen met (zorg)professionals elders.

Met wie doen we dat?

We zijn binnen GGZ Drenthe onderling nauw met elkaar verbonden en daarbuiten met patiënten, naasten, samenwerkingspartners, financiers en overige belanghebbenden. Als de patiënt lichtere (vervolg)zorg of begeleiding op andere levensdomeinen nodig heeft, zorgen we voor een soepele overdracht naar ketenpartners de eerste- en tweedelijnszorg en in het maatschappelijk domein. Samen bouwen we aan een flexibele zorgketen rondom de patiënt en diens netwerk, zodat we makkelijk kunnen op- en afschalen en de patiënt de juiste zorg op de juiste plaats krijgt.

Wij zien elkaar

Wij streven naar voldoende en goed gekwalificeerde medewerkers, die vitaal en met passie en bevoegdheid aan het werk zijn en blijven. Vanuit de visie Wij ZIEN elkaar willen we medewerkers boeien en binden en stimuleren in persoonlijke ontwikkeling en interne mobiliteit. Onze medewerkers hebben invloed op de uitoefening van hun vak. Wij zorgen ervoor dat we onszelf blijven ontwikkelen als mens, binnen ons team en op ons vakgebied. Daar krijgen en nemen we de ruimte voor. Samen vormen we een veerkrachtige organisatie en een prettige werkomgeving.

2.2 Algemeen beleid verslagjaar

Dit zijn de vier speerpunten

De vier speerpunten worden gebruikt om de doelen uit de Strategische Koers (2019-2022) te bereiken en worden volgens een programma-aanpak uitgewerkt en uitgevoerd onder aanvoering van 'bladblazers'. Naast een bladblazer bestaan de vier werkgroepen uit medewerkers vanuit diverse disciplines verspreid over de hele organisatie.

Speerpunt 'Klinisch continuüm'

In 2019 heeft de werkgroep Klinisch Continuüm ('Wij zien jou') plannen ontwikkeld voor ambulantisering van klinische zorg en het verbeteren van de patiëntreis voor langer opgenomen patiënten. Bij het ambulantiseren spelen de IHT (Intensive Home Treatment) teams een belangrijke rol. Zij zijn vanaf januari 2020 gepositioneerd als poortwachter voor klinische opname.

Voor het bepalen van de ideale patiëntreis voor patiënten met een langere opname vraag, is er een samenwerking opgezet tussen de opname-afdelingen, medium care afdelingen en de low care afdelingen. Tevens is er onderzoek gedaan naar welke opnamemilieus noodzakelijk zijn om passende zorg te bieden tijdens een opname. In 2020 moeten deze milieus zijn ingericht op alle niveaus van zorgzwaarte. Veranderingen in het klinisch continuüm komen tot stand in nauwe samenwerking met interne stakeholders binnen GGZ Drenthe. Voor dit doel is in 2019 een brede EI-sessie (zie voor deze term hoofdstuk 2.2.2, paragraaf EI-sessies) georganiseerd. Centraal thema hierbij was de borging van betrokkenheid van de ambulante regiebehandelaar tijdens opname.

Speerpunt 'Wij zien de samenhang'

Vanuit drie regio's biedt GGZ Drenthe hoog specialistische zorg. In 2019 heeft de kerngroep 'gebiedsgericht werken' zich gericht op de optimalisering van zowel de interne keten als de samenwerking met externe ketenpartners. Dit om de patiënt, na gedegen diagnostiek, zo snel mogelijk toegang te bieden tot de meest geëigende zorg.

In 2019 is gewerkt aan de ontschotting tussen de verschillende teams en circuits met als motto 'de patiënt van GGZ Drenthe is van ons allemaal'. Snellere afstemming over op- en afschaling van zorg en het flexibel laten verlopen van interne doorverwijzingen vraagt flexibiliteit van behandelaren. Het (groeps)aanbod per regio is in kaart gebracht om meer gebruik te kunnen maken van elkaars expertise en deze expertise ook te bundelen. Voorbeeld van een dergelijke samenwerking is de oprichting van adolescentenpoli. Er is gebrainstormd over de inrichting van de voordeur en de positionering van de diagnostiek. In 2020 worden deze thema's verder uitgewerkt.

Gedurende 2019 is er gewerkt aan verbeterde afstemming met thuiszorgorganisaties over op- en afschaling van specialistische behandelingen. De proeftuin van de Optimaal Leven teams draait in de drie regio's. Er wordt, samen met huisartsen, nagedacht over een goedlopende zorgketen, waarbij afspraken gemaakt worden over terugverwijzing, aanmelding, op- en afschaling en consultatie.

Speerpunt 'Wij zien een gezonde bedrijfsvoering'

Medio 2019 is de werkgroep 'Wij zien een Gezonde Bedrijfsvoering' gestart met het formuleren van concrete opdrachten vanuit het jaarplan 2020 en de strategische koers om te komen tot een gezonde bedrijfsvoering voor GGZ Drenthe.

Een gezonde bedrijfsvoering zoals in het jaarplan 2019 en voor 2020 vermeld staat, wordt door de circuits/afdelingen en stafdiensten naar eigen inzicht en tempo opgepakt. Hierdoor maken we voornamelijk onvoldoende gebruik van elkaars kunde en kennis. Daarom is de werkgroep begonnen met het genereren van stuurinformatie in GRIP. Vervolgens is er onderzoek gedaan naar welke teams op eigen kracht bezig zijn geweest om de prijs/uren van de DBC niet te laten stijgen en meer patiënten te zien. Binnen deze teams zijn interviews afgenomen en aan de hand van de uitkomsten is een EI-sessie georganiseerd waarin informatie is opgehaald om samen te komen tot een gezonde bedrijfsvoering voor heel GGZ Drenthe.

Voor 2020 gaan we de stuurinformatie evalueren en verder uitwerken om te onderzoeken waar we door middel van digitale toepassingen bij kunnen dragen aan een gezonde bedrijfsvoering. Tevens gaan we samen met de zorgsecretariaten (decentraal) en zorgregistratie (centraal) actief werken om alle geleverde zorg betaald te krijgen.

Speerpunt 'Wij zien elkaar'

Vanuit dit speerpunt stellen wij ons tot doel een organisatie te creëren waar mensen met passie werken in hun vakgebied, waar medewerkers vitaal zijn en blijven, waar professionele, kundige mensen werken en waar we voldoende medewerkers hebben van de verschillende disciplines om een optimale bijdrage te leveren aan het herstel en kwaliteit van leven van onze patiënten. Krapte en schaarste vragen meer en meer om andere en innovatieve oplossingen. We willen medewerkers die actief een bijdrage leveren aan het 'anders denken, anders doen'. We benutten hiervoor graag de talenten van al onze medewerkers. En we willen tevens dat medewerkers onze organisatie zien en waarderen als goede werkgever.

Ambities zijn opgesteld die aangeven waar we stappen willen zetten, waar zaken nu nog achterblijven bij de gewenste situatie. Deze zijn in 2018 afgestemd en in 2019 geactualiseerd en aangevuld, en voorzien van oplossingsrichtingen per themaveld: Vitaal aan het werk, Boeiende loopbanen, Organisatieontwikkeling en Bemensing op orde.

Voor een overzicht van de gerealiseerde stappen in 2019 verwijzen we naar hoofdstuk 2.5 Personeelsbeleid.

2.2.1 Risico's, kansen en onzekerheden

Hieronder volgt een overzicht van de voornaamste risico's/zwakten, ombuiging naar kansen/sterkten en de ontwikkeling daarvan in 2019.

Met de inzichten van nu (april 2020); midden in de coronacrisis, de enorme impact hiervan op de samenleving en de economie én de onzekerheden over de consequenties daarvan voor de nabije en verdere toekomst, is de ontwikkeling van alle hieronder genoemde thema's onzeker, zowel ten goede als ten kwade.

Hoofdstuk 3.2 is geheel gewijd aan de mogelijke impact van de coronacrisis op onze toekomstige positie als zorgverlener m.b.t. kwaliteit van zorg, zorgvraag, financiële situatie en personele ontwikkelingen. Onderstaande analyse dient daarom in combinatie met dit hoofdstuk te worden gelezen.

Kwaliteit van zorg/verantwoorde zorg

1. Tekort aan voldoende (regie)behandelaren

Dit risico is in 2019 gedaald omdat wij er in toenemende maten in slagen professionals aan ons te binden, waardoor wat de behandeldisciplines aangaat de afhankelijkheid van PNIL/ZZP'ers daalt.

2. Onvoldoende toegankelijkheid en beschikbaarheid van zorg, waardoor lange wachtlijsten en lange behandelduur

Dit risico nam in 2019 toe vanwege een grotere zorgvraag. Oplossingen moeten komen, ook voor patiënten met complexe meervoudige problematiek, van meer kort cyclische sturing, gericht ook op vroegsignalering en preventie, op de wachtlijst, het verkorten van de behandelduur en meer regio aanpak met huisartsen en andere ketenpartners.

3. Benutting EPD, onvoldoende dossiervoering

Dit risico is in 2019 gelijk gebleven, zij het dat vanuit de interne audits op dossiervoering wel verbeteringen op volledigheid en tijdigheid zijn waar te nemen.

4. Beperkte investeringsruimte t.b.v. nieuwe ZIS en HIC

Dit risico is in 2019 gedaald door het herstel van exploitatieresultaat en een verbetering van de liquiditeitspositie en een structureel gezonde basis. Om de noodzakelijke investeringen te kunnen doen is continuïteit van dit herstel noodzakelijk.

Zorgcontractering en gevolgen voor de exploitatie

1. Onvoldoende voldoen aan contractvoorwaarden en bestendige relatie met zorginkopers

Dit risico werd in 2019 m.n. gevormd door de ontoereikende bekostiging van de acute psychiatrie en de Kinder & Jeugd Psychiatrie, alsmede het hogere tarief per patiënt t.o.v. de contractafspraken. De andere kant is de ontwikkeling van een constructieve transparante relatie met zorginkopers, met perspectief op meerjarencontractering.

2. Kosten onvoldoende aanpassen aan opbrengsten

Dit risico is verhoogd als gevolg van cao afspraken en arbeidsmarktkrapte. Oplossingen worden met name gezocht in de ontwikkeling van technologische ondersteuning.

3. Liquiditeitsrisico als gevolg van contractafspraken en terugbetalingsverplichtingen

Het risico op oudere schadelastjaren is niet meer aanwezig omdat onderhandeling met verzekeraars daarover is afgerond. Voor het overige zijn de risico's in beeld en voorzien.

Verandervermogen (personeel & systemen)

1. Onvoldoende sturing en anticipatie op externe ontwikkelingen

De beschikbaarheid van meer (betrouwbare) stuurinformatie zal een gunstige invloed op dit risico bevorderen, maar dit is in de praktijk nog onvoldoende en met name tijdig zichtbaar.

2. Onvoldoende verzuimbeheersing

Door een intensieve aanpak m.b.t. verzuimbegeleiding en preventie is dit risico in 2019 gedaald, wat concreet zichtbaar is een de gestage daling van het ziekteverzuim.

3. Teveel interne schotten waardoor patiënt/behandellogistiek niet optimaal verloopt

Door de ontwikkeling van 'klinisch continuüm' en 'gebieds-/ketengericht werken' is (urgentie)besef verhoogd en zijn concrete stappen gezet in de ontschotting en samenwerking tussen disciplines en afdelingen.

Imago

1. GGZ Drenthe (on)voldoende zichtbaar in de samenleving

Dit risico is in 2019 gedaald als gevolg van verdere samenwerking in de keten en actieve deelname aan (zorg)netwerken.

2. (On)voldoende positieve uitstraling naar patiënten, naasten, verwijzers en arbeidsmarkt

Dit risico is in 2019 gedaald. GGZ Drenthe telt en doet in de samenleving aantoonbaar mee en wordt door de aanwas van nieuwe professionals meer als aantrekkelijke werkgever gezien. Professionals worden de ruimte geboden zelf actief mee te bouwen aan de visie van de organisatie.

3. Negatieve beeldvorming als GGZ zorgaanbieder

Dit risico betreft niet alleen GGZ Drenthe, maar de hele sector. Meer duidelijkheid over de toegevoegde waarde van GGZ én meer aandacht voor preventie kan helpen dit risico te verlagen.

Verhoogde aandacht voor effecten Coronavirus op resultaat

In paragraaf 2.6 wordt nader ingegaan op het financieel beleid waarbij ook de ontwikkeling in de financiële kengetallen van GGZ Drenthe is weergegeven. Hieruit is af te leiden dat GGZ Drenthe ten tijde van uitbrengen van dit verslag als financieel gezond kan worden beschouwd. Er is sprake van een gezonde balanspositie en voldoende beschikbare liquiditeit. GGZ Drenthe voldoet aan haar bankconvenanten. GGZ Drenthe heeft als beleid geen gebruik te maken van (afgeleide) financiële instrumenten ter afdekking van financiële risico's. Daarmee doen ook deze risico's zich niet voor.

Op basis van de resultaatontwikkeling 2019 en de uitgangspunten van de begroting 2020 werd verwacht dat het jaar 2020 een bestendigging van de positieve resultaten zou laten zien. Het jaar 2020 is met licht positieve resultaten gestart. Vanaf maart is GGZ Drenthe echter geconfronteerd met de uitbraak van het Coronavirus en de maatregelen die hiervoor genomen zijn. Ondanks dat de effecten van dit virus in grote delen van ons verzorgingsgebied in verhouding tot de rest van Nederland nog relatief beperkt zijn, heeft dit zeker geleid tot verstoring van het reguliere zorgproces. De schaal en duur van deze pandemie blijven onzeker, maar zullen naar verwachting gevolgen hebben voor de resultaat- en liquiditeitsontwikkeling in 2020. Zichtbaar is dat er effecten zijn op instroom van cliënten en patiënten, inzet van medewerkers en gebruik van hulpmiddelen en materialen. Dit leidt tot negatieve effecten op omzet en kosten. In de jaarrekening is dit onder 'gebeurtenissen na balansdatum' nader toegelicht. De Raad van Bestuur en directie hebben intensief overleg over de uitdagingen die deze pandemie met zich meebrengt en hoe zij deze het hoofd kan bieden. GGZ Drenthe heeft een bestcase, worstcase en best guess scenario opgesteld, waarbij de resultaat- en liquiditeitsontwikkeling is uitgewerkt.

Inschattingen zijn daarbij gemaakt in de duur van deze pandemie, de mate van terugval in behandeluren, de mogelijke afname van de bezetting in de huizen voor langdurige zorg, kosten voor het beschikbaar houden van bedden voor Coronapatiënten, de impact van het sluiten van dagbestedingslocaties, verwachte stijging verzuim personeel, de mate waarin inzet van personeel kan meebewegen, maar ook in hoeverre kostenverhogende maatregelen of gedeelde omzet door onze financiers vergoed wordt. Periodiek vindt op basis van voortschrijdend inzicht in de resultaatontwikkeling een bijstelling plaats van de scenario's en de daarbij verwachte resultaat- en liquiditeitsontwikkeling.

De Raad van Bestuur en directie stellen vast dat deze pandemie geen risico vormt voor de continuïteit van GGZ Drenthe, maar duidelijk is wel dat (afhankelijk van de duur en omvang van het Coronavirus) de rendements- en liquiditeitsontwikkeling van GGZ Drenthe in 2020 in meer of mindere mate wordt geraakt. Op basis van de huidige gezonde financiële balanspositie, de huidige beschikbare liquiditeit van GGZ Drenthe, de inzichten vanuit de intern opgestelde scenario's alsook de eerste toezeggingen die er zijn gedaan vanuit de zorgverzekeraars, zorgkantoren, gemeenten en Justitie stellen de Raad van Bestuur en directie vast dat deze pandemie geen materiële onzekerheid geeft die ernstige twijfel kan doen rijzen of GGZ Drenthe haar activiteiten kan voortzetten. Derhalve is de jaarrekening 2019 opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Onder 'gebeurtenissen na balansdatum' in de toelichting op de jaarrekening wordt hierop nader ingegaan. In 2020 zal de resultaat- en liquiditeitsontwikkeling kortcyclisch en op basis van relevante KPI's worden gemonitord.

2.2.2 Innovatie

Onderzoek

GGZ Drenthe vindt het doen van (wetenschappelijk) onderzoek belangrijk en voert hier actief beleid op. In 2019 is besloten al het onderzoek dat plaatsvindt binnen GGZ Drenthe onder GGZ Drenthe Research te scharen. Hieronder vallen de Commissie Onderzoek en Zorginnovatie (COZ), het Bureau Onderzoek en Zorginnovatie (BOZ) en de zes autonome onderzoekslijnen (Common Mental Disorders, Forensische Psychiatrie, Ouderenpsychiatrie, Langdurige Zorg en Psychose, Slaapstoornissen in de psychiatrie, en Centrum Verstandelijke Beperking en Psychiatrie). Binnen onze opleidingen tot psychiater, verpleegkundig specialist en (klinisch) psycholoog is deelname aan wetenschappelijke onderzoeksprojecten geïntegreerd in het opleidingstraject en vindt het onderzoek plaats binnen de thema's van één van de onderzoekslijnen. GGZ Drenthe Research heeft een eigen website, biedt een cursus Eerste Hulp Bij Onderzoek en bewaakt de kwaliteit van het onderzoek binnen GGZ Drenthe. Vanuit GGZ Drenthe Research werken we samen met verschillende onderzoeksinstituten en onderzoeksafdelingen van instellingen in de regio.

Binnen GGZ Drenthe dragen de Forensisch Psychiatrische Kliniek en het Psychosecircuit met de FACT-teams het TOPGGz keurmerk, dat staat voor wetenschappelijk onderzoek in combinatie met zeer gespecialiseerde zorg. Hier onderzoeken we bijvoorbeeld of nieuwe behandelingen een doorbraak kunnen betekenen in de zorg voor mensen met complexe problemen. Het Psychosecircuit is sinds 2010 TOPGGz gecertificeerd en de FPK sinds 2014. In 2018 werd het keurmerk opnieuw toegekend aan beide afdelingen.

Lopende onderzoeken in 2019 waren onder andere:

Psychosezorg en Langdurige Zorg:

- Individual Recovery Outcomes Counter (I.ROC). Het meten van herstel met de I.ROC bij diverse populaties.
- Sociale cognitietraining in Virtual Reality voor mensen met een psychotische aandoening (DiSCoVR)
- Preventie van ernstige psychische klachten: focus op negatieve symptomen en verbetering psychosociaal functioneren met behulp van Individuele Plaatsing en Steun (IPS)
- Communicating Diagnosis: Onderzoek naar de wijze van communiceren rondom de diagnose en mogelijke gevolgen voor de patiënt

Forensische Psychiatrie:

- Studie naar de algemene effectiviteit van de forensische psychiatrie behandeling.
- Studie naar de effecten van mentalization based treatment in de forensisch psychiatrische kliniek
- Een pilot studie naar de effecten van cognitieve gedragstherapie voor insomnie binnen de forensisch psychiatrische kliniek
- Een studie naar de effectiviteit van een vernieuwd protocol voor de behandeling van brandstichters.

Slaapstoornissen in de psychiatrie:

- Het verband tussen slechte slaap, impulsiviteit en agressiviteit in de forensische psychiatrie
- Studie naar de prevalentie van slaapstoornissen binnen GGZ Drenthe populatie, en het testen van de effecten van het vroeg detecteren en behandelen van co-morbide slaapstoornissen bij nieuwe psychiatrisch patiënten van GGZ Drenthe.
- De uitkomst en het verloop van deze onderzoeken kan leiden tot een verbreding daarvan naar andere Espria entiteiten.

Common Mental Disorders:

- MOnitoring psychoPHARmacology (MOPHAR): een programma bij de poliklinieken van Noord Nederlandse ggz-instellingen om de monitoring en behandeling van lichamelijke bijwerkingen van psychofarmaca te verbeteren. De uitkomst en het verloop van dit onderzoek kan leiden tot een verbreding daarvan naar andere Espria entiteiten.
- Culturele identiteiten trauma bij Afghaanse en Irakese vluchtelingen: onderzoek naar veranderingen in de betekenisgeving na meegemaakte traumatische gebeurtenissen, stress na de migratie, acculturatieproblemen en psychopathologie.

Ouderenpsychiatrie:

- Routine Outcome Monitoring for Geriatric Psychiatry & Sciences (ROM-GPS). Een studie naar het beloop van psychische klachten bij ouderen.
- Een studie naar de kosteneffectiviteit van groeps-schematherapie aangevuld met psychomotorische therapie bij ouderen met een persoonlijkheidsstoornis.

Verstandelijke Beperking en Psychiatrie:

- Positive Behavior Support; training van begeleiders om gedragsproblemen bij mensen met een verstandelijke beperking te verminderen. Passend psychofarmaca gebruik bij mensen met een verstandelijke beperking.
- Behandeling van moeilijk verstaanbaar gedrag bij mensen met een matige en (zeer) ernstige verstandelijke beperking door een integratief aanbod vanuit de GGZ en de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking.

Naast deze onderzoeken worden nog verschillende andere onderzoeken uitgevoerd, bijvoorbeeld in het kader van een opleiding of binnen samenwerkingsverbanden waarin GGZ Drenthe participeert.

E-health

GGZ Drenthe beschikt over diverse e-health toepassingen. Dit aanbod wordt regelmatig aangevuld. In 2019 zijn we actief patiënten gaan uitnodigen voor Mijn GGZ Drenthe (patiëntenportaal). Eind 2019 hadden meer dan 600 patiënten hun account tot het portaal geactiveerd. De functionaliteiten binnen het portaal worden continue uitgebreid.

Daarnaast is gestart met het ontsluiten van de medicatiegegevens – die beschikbaar zijn via het Landelijk Schakelpunt – voor de behandelaren, het optimaliseren en het organisatiebreed invoeren van ‘blended behandelen’ en het realiseren van een digitale poli.

EI-sessies

We maken graag gebruik van de innovatiekracht van onze eigen medewerkers. Dat doen we sinds 2018 via 'EI-sessies' waarbij EI staat voor Effectief Innoveren. Medewerkers worden uitgedaagd nieuwe ideeën en ontwikkelingen met collega's vanuit de hele organisatie in een EI-sessie te onderzoeken en vervolgens concreet een stap verder te brengen.

In 2019 zijn er zes EI-sessies geweest. We zijn gestart met onderzoeken of we een rookvrije organisatie konden worden. De uitkomst was positief, waarna er twee projectleiders zijn aangesteld om dit voor elkaar te krijgen. In 2020 willen we op 1 februari al rookvrij zijn voor medewerkers. Na de EI-sessie voor oudere medewerkers in 2019, lieten ook de jongere medewerkers van zich horen. Zij vroegen meer aandacht voor een goede introductie, begeleiding en inwerkprogramma. De OR zette in op het creëren van meer interne mobiliteit. Het bureau mobiliteit wordt hiervoor geprofessionaliseerd. De Naastbetrokkenenraad heeft via een EI-sessie een netwerk van aandachtsfunctionarissen opgericht. De laatste sessie ging over een gezonde bedrijfsvoering. Ook voor 2020 staan er weer nieuwe EI-sessies gepland.

Continu verbeteren

Naast vernieuwen hechten wij er binnen onze organisatie aan om voortdurend te blijven focussen op het realiseren van kleine verbeteringen in bestaande processen. Het optimaliseren van processen vanuit patiënt- en medewerker waarde is wat iedereen dagelijks kan doen om te komen tot 'Wij zien mensen'. Het ontwikkelen van een gemeenschappelijke 'verbeter'-taal en het bieden van voldoende ruimte helpen om onze strategie te vertalen naar operationele doelstellingen.

Binnen GGZ Drenthe worden verbeteraars bij elkaar gebracht en gecoacht mede vanuit een verbeterteam. Ook wordt ingezet op opleiding, zo werd in 2019 de 5e editie van de interne Lean Basis Opleiding afgerond en de 6e editie gestart.

2.3 Samenleving en relaties met belanghebbenden

2.3.1 Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Duurzame patiëntenzorg

We gaan uit van de individuele kracht en herstel van de patiënt. We bevinden ons midden in een cultuuromslag hoe we tegen de samenleving, onze patiënten en medewerkers aankijken. Onze visie 'Wij zien mensen' komt onder andere tot uiting in zorginhoudelijke vernieuwingsprojecten, zoals Intensive Home Treatment en Optimaal Leven, en in de versterking van de ggz-keten in samenwerking met de Drentse huisartsen (zie ook paragraaf 2.3.2).

Duurzaam inzetbare medewerkers

We willen de duurzame inzetbaarheid van medewerkers verhogen en het verzuim significant reduceren. We zetten in op dit thema door:

- het beschikbaar stellen van instrumenten/interventies voor medewerkers waarmee zij zelf regie kunnen nemen op hun duurzame inzetbaarheid. Een voorbeeld hiervan is de Monitor Duurzame Inzetbaarheid (MoDi), een vragenlijst die inzicht geeft over gezondheid en werkvermogen van de medewerker.
- Het organiseren van themabijeenkomsten over duurzame inzetbaarheid.
- Het beschikbaar stellen van tools ter bevordering van een gezonde leefstijl.

Duurzaam vastgoed/ facilitaire processen

Vijf eigendomspanen van GGZ Drenthe zijn in 2019 voorzien van zonnepanelen. Het betreft één polikliniekgebouw in Emmen (Stationsstraat 20) en vier panden op het GGZ-terrein aan de Dennenweg in Assen (FPK, De Wieken, PMC en Vosseberg).

In 2019 is onderzocht welke (wettelijk verplichte) EED-maatregelen de komende jaren moeten worden uitgevoerd bij de gebouwen van GGZ Drenthe. De uitkomsten van het onderzoek zijn gemeld bij het Ministerie van Economische Zaken. In 2020 worden de benodigde acties in het kader van EED verder voorbereid. In de begrotingen over 2021 en 2022 zullen de noodzakelijke investeringsbedragen worden opgenomen.

Sociale en maatschappelijke participatie

GGZ Drenthe stimuleert sociale participatie door een bijdrage te leveren aan sociale inclusie. We doen dit door onder andere het organiseren van bijeenkomsten voor naastbetrokkenen in de wijk. Hulpverleners, patiënten en naastbetrokkenen gaan hierin het gesprek met elkaar aan. Er wordt psycho-educatie gegeven. De ervaringswerkers hebben hierin een belangrijke rol. We leveren een bijdrage (veelal in natura) aan activiteiten voor patiënten, zoals het Zingevingfestival en een fietsevenement rond Break the Stigma for families. Naast bijeenkomsten voor naastbetrokkenen bieden we familie coaching aan gericht op o.a. het bevorderen van de samenwerking tussen familie, patiënt en de hulpverlening, het ondersteunen van het herstelproces en het aanboren van de eigen kracht van patiënt en familie.

Voor de inzet op maatschappelijk vlak heeft GGZ Drenthe medewerkers, variërend van baliemedewerkers tot hulpverleners van diverse disciplines, opgeleid en ingezet voor voorlichting en psycho-educatie aan verschillende gemeentelijke diensten zoals politie en de brandweer. Tevens aan maatschappelijk werk in de wijken en buurtcentra e.d. We noemen dit EHPP “Eerste Hulp bij Psychische Problemen”.

Sociale en maatschappelijke participatie wordt ook gestimuleerd doordat GGZ Drenthe deelneemt aan het Impulsproject. Een project gesubsidieerd door de overheid om gemeenten (werk en inkomen), UWV en GGZ instellingen vertrouwd te maken met elkaars werkwijze, elkaars taal te leren begrijpen met als doel beter samen te werken om meer kwetsbare burgers met ernstige psychische problemen te helpen aan een betaalde baan. Zie ook <https://www.werkenmetips.nl/nieuws/alle-impuls-projecten-op-een-rij/>.

We nemen niet alleen deel aan het overleg voor de arbeidsmarkt regio Drenthe, maar ook regio Groningen en Overijssel. In 2019 hebben IPS trajectbegeleiders aan dit project deelgenomen wat o.a. heeft geleid tot kennismaking met de teamleiders en werkconsultanten van de verschillende gemeenten en afspraken over de wijze van samenwerking.

IPS (individuele Plaatsing en Steun) is een methodiek om mensen met een ernstige psychische aandoening die graag willen werken, te helpen bij het verkrijgen en behouden van een betaalde baan. Deze methodiek is bij de gemeenten onder de aandacht gebracht. Daarnaast is er een nieuwe subsidieregeling gekomen voor patiënten die vallen onder de doelgroep CMD (Common Mental Disorders). Hierdoor heeft het IPS team ook cliënten die in zorg zijn bij de hoog gespecialiseerde teams zoals het adolescententeam of de deeltijd kunnen helpen om samen met de gemeente op zoek te gaan naar een baan. Verder neemt GGZ Drenthe deel aan het AAVN project, waarin het contact gezocht wordt met werkgevers die inmiddels ervaring hebben met het in dienst hebben van werknemers met een psychische kwetsbaarheid. In dit project kijken we hoe werkgevers ondersteund kunnen worden bij het aannemen en aan werk houden van iemand met een psychische kwetsbaarheid. Zie ook <https://www.aavn.nl/werkgeversfocus-op-mensen-met-een-psychische-kwetsbaarheid/>

In 2018 werden circa 110 deelnemers geholpen in een IPS traject waarbij een kwart een betaalde baan heeft gevonden. In 2019 werden er 160 deelnemers geholpen, waarvan 36 procent in een gefinancierd traject bij het UWV of gemeente. Er is veel belangstelling voor IPS-trajecten van GGZ Drenthe, ook vanuit de politiek. GGZ Drenthe participeert in landelijk onderzoek over IPS, in samenwerking met het UWV en Phrenos.

Daarnaast biedt Daat-Drenthe diverse activiteiten aan die bijdragen aan een betere samenleving, zoals het scheiden van afval (ijzer, papier, hout) en het op verantwoorde wijze slopen en afvoeren van afgedankte elektrische apparaten (in samenwerking met Wecare).

2.3.2 Samenwerkingsrelaties en belanghebbenden

Wij zijn onderdeel van de maatschappij en verlenen onze zorg midden in de samenleving. We zien partners in het maatschappelijke domein en bouwen samen aan een flexibele ondersteuningsketen met de patiënt en zijn of haar netwerk als middelpunt. De belangrijkste ontwikkelingen in de samenwerking met externe stakeholders in 2019 zijn:

Optimaal Leven en samenwerking rondom EPA patiënten

Het programma Optimaal Leven richt zich op het verbeteren van de kwaliteit van leven van mensen met langdurige psychiatrische kwetsbaarheden (mensen met Ernstige Psychiatrische Aandoeningen). Hierin werken we samen met Cosis, Verslavingszorg Noord Nederland (VNN), vijf gemeenten en twee zorgverzekeraars. In 2018 zijn drie teams gestart in Assen, Emmen en De Wolden/Hoogeveen. In 2019 hebben zijn de teams steviger en stabiel geworden. De drie genoemde organisaties nemen allemaal deel in het team. Lokaal vult welzijn het team aan. Men levert integrale, herstelgerichte zorg en ondersteuning in de wijk.

De teams zijn in 2019 volop in ontwikkeling. Men leert elkaar kennen en ontdekt steeds beter hoe men met elkaar de zorg en ondersteuning kan leveren die de mensen willen en/of nodig hebben. Cliënten geven aan dat ze blij zijn dat ze snel geholpen worden en dat de Optimaal Leven teams zo laagdrempelig bereikbaar zijn. Staatssecretaris Paul Blokhuis is in 2019 zelfs tweemaal op bezoek geweest. De eerste keer om vorderingen met elkaar te delen en de tweede keer om met een team mee te gaan op huisbezoek. In de nieuwsbrief van Optimaal Leven over 2019 is het verslag hiervan terug te vinden.

Samenwerking rondom mensen met acut verward gedrag

GGZ Drenthe vervult een actieve rol in het Regionaal Overleg Acute Zorg. 2019 stond het verder implementeren van realiseren van een sluitende Drentse aanpak voor mensen met verward gedrag centraal. Onderdeel daarvan zijn de Spoedpoli en de Psycholance, die beide in 2017 van start zijn gegaan. De Psycholance is speciaal ambulancevervoer voor mensen met verward gedrag en acute psychiatrische problematiek, die binnen 24 uur hulp nodig hebben en niet op eigen gelegenheid naar de Spoedpoli kunnen komen. De Psycholance is een samenwerkingsovereenkomst tussen UMCG Ambulancezorg en de Spoedpoli van GGZ Drenthe. De financiering komt van de Drentse gemeentes (21 procent), vergoeding uit de Generieke Module Acute Psychiatrie (GMAP), van de zorgverzekeraars, ZonMw subsidie en uit eigen middelen van GGZ Drenthe. Voor 2021 wordt nagedacht over structurelere landelijke financiering.

Daarnaast gaat GGZ Drenthe samen met collega-zorgaanbieders, gemeenten, huisartsen, de GGD, VNN, het Maatschappelijk Werk, het Veiligheidshuis, de Ziekenhuizen en andere partners in het sociaal domein de bestaande keten acute psychiatrie in Drenthe verder uitbouwen en optimaliseren (conform de Generieke Module Acute Psychiatrie). Drenthe is koploper in Nederland in de keten acute psychiatrie en heeft al verschillende geïnteresseerde collega-instellingen op bezoek gehad voor een presentatie over onze werkwijze.

Merkbaar Beter

Merkbaar Beter is onderdeel van de meerjarenstrategie van Espria het motto is 'beter door samen'. Denk bijvoorbeeld aan persoonsgerichte zorg, de inzet van e-health en zorgtechnologie, de werving van collega's, en nog veel meer. We zoeken elkaar binnen Espria steeds meer op, delen kennis, tips en ideeën. Los van de kosten die we daarmee vaak ook nog eens besparen, kunnen we daardoor meer voor onze klanten/patiënten betekenen. En maken we het werken in de zorg leuker en beter. Merkbaar beter!

Doorontwikkeling intensieve samenwerking Noord-Nederland

Nadat Noordelijke instellingen (GGZ Friesland, VNN, UCP, Lentis en GGZ Drenthe, verenigd in het Tjaardaberaad) samen hebben geconcludeerd, dat voor uitoefening en doorontwikkeling van hoog specialistische ggz-functies een zekere schaalgrootte en samenwerken, zeker rondom niches in het zorg/behandelaanbod, noodzakelijk is, is in 2019 in die lijn verder geconcretiseerd m.b.t. gewenst geachte samenwerking.

Het Forensisch Innovatie Netwerk Forensische Noord Nederland heeft aan medewerkers werkzaam in de forensische psychiatrie over de afzonderlijke instellingen heen scholingsaanbod (Forensische leerlijn)geleverd, onder meer een Summerschool over het behandelen van zedenproblematiek. Daarnaast is nagedacht hoe een beter antwoord te formuleren, vanuit de levensloopfunctie, op de vraag van personen met onbegrepen gedrag en de maatschappij. Er is geïnvesteerd in optimaliseren van poliklinische en klinische samenwerking, vooral rondom personen met zeer complexe problematiek en plaatsingsvraagstukken.

Gezamenlijk is gedacht over een beter digitaal leerplatform voor medewerkers werkzaam in de noordelijke ggz instellingen en zijn hier keuzes in gemaakt. Een eerste aanzet is gegeven in het gezamenlijk bedenken en concretiseren van meer herstelgericht werken en nog meer patiënt en naasten in de regio. Daarnaast kijken we samen naar het gewenste portfolio van ons zorgaanbod gegeven demografische ontwikkelingen, resultaten van lopend onderzoek als TRAILS en epidemiologische gegevens. Daarin beschouwen we expliciet hoe de patiënten met licht verstandelijke beperking hun zorgaanbod gepast krijgen en is met lector en studenten van de Hanzehogeschool een onderzoek gedaan naar de huidige status van wel/niet onderkennen/herkennen van de LVB doelgroep en al dan niet toegesneden behandelaanbod binnen de diverse instellingen.

In aanloop naar de Wet Verplichte GGZ is veel overleg en afstemming geweest niet alleen tussen de geneesheer-directeuren met betrekking tot de directe consequenties voor patiëntenzorg en medewerkers van de nieuwe wet, maar ook ten aanzien van de op te richten regionale klachtencommissies.

Bestuurders hebben allen actief, als tafelheer/discussieleider, deelgenomen aan de bijeenkomst, georganiseerd vanuit GGZ Nederland in samenwerking met het Tjaardaberaad, Zorg en Veiligheid anno 2019, 'Dweilen met de kraan open' op 21 mei 2019 in Veenhuizen. Dit bracht waardevolle contacten en vooral goede gesprekken, maar zeker ook nut en noodzaak en resultaat, van inbreng van naastbetrokkenen en ervaringsdeskundigen in trajecten van hulpverlening.

Samenwerking met huisartsen en ziekenhuizen

Na een intensieve periode van samen verkennen wat mogelijkheden zouden zijn om de PoH GGZ medewerkers onder te brengen bij een faciliterende organisatie en de conclusie dat dit geen passende oplossing is, is het contact met de huisartsen via de koepelorganisatie van de huisartsen, de Huisartsen Zorg Drenthe (HZD), 'genormaliseerd'. Contacten zijn er geweest over optimaliseren van consultatie mogelijkheden, van warme overdracht momenten bij verwijzen en terugverwijzen en tijdige communicatie aangaande patiënten met complexe problematiek waarbij meerdere hulpverleners en ook de huisarts betrokken zijn. We gaan betere afspraken maken over wie wat precies doet in het voorschrijven van medicatie aan specifieke groepen patiënten, waardoor helder is wat we van elkaar mogen verwachten en op kunnen rekenen. GGZ Drenthe heeft volgens afspraak de dienstverbanden met de bij haar in dienst zijnde PoH medewerkers af kunnen bouwen, conform de inhoudelijke visie die in gezamenlijkheid met de HZD daarover was gevormd. Dit zonder dat ingeleverd is op beschikking en kwaliteit van PoH GGZ voor de Drentse huisartsen.

Met de Drentse ziekenhuizen en Verpleging en Verzorging is vanuit Ouderen Psychiatrie geïnvesteerd in een sluitende keten en gericht op 'de juiste zorg op de juiste plaats'.

Met het Wilhelmina ziekenhuis in Assen hebben we het gesprek over behoud van stageplaatsen ziekenhuispsychiatrie voor psychiaters in opleiding bij GGZ Drenthe. Daarnaast over het steeds beter leveren van consultaties buiten kantoor tijden, en over samen optrekken op snijvlakken tussen somatiek en psychiatrie en hoe deze zich ontwikkelen de komende jaren bij verplaatsing van behandeling dichterbij (t)huis.

Samenwerking gemeenten

Het streven is dat onze patiënten zo goed mogelijk kunnen functioneren binnen de eigen woonomgeving en het sociaal netwerk. Soms hebben onze patiënten geen ruimte te komen tot behandeling en moeten eerst zaken op andere levensdomeinen, bijvoorbeeld wonen, schulden of verslaving, worden aangepakt. Door samen te werken met Wmo-voorzieningen, wijkteams en andere zorgaanbieders lukt het vaak wel de voorwaarden te creëren om tot behandeling te komen. Hierdoor kunnen kwetsbare personen en kwetsbare gezinnen baat hebben bij aantoonbaar bewezen psychiatrische behandelmethoden, waarmee ook intergenerationele patronen kunnen worden doorbroken. Dat betekent dat het voor GGZ Drenthe belangrijk is op verschillende gemeentelijke niveaus af te stemmen. GGZ Drenthe heeft contacten met alle Drentse gemeenten. Gemeenten werken vaak op verschillende wijze. De contacten van GGZ Drenthe zijn diverse en in de volle breedte van het sociale en veiligheidsdomein.

Overige samenwerkingen

Bovenstaand is geen uitputtende lijst van onze samenwerkingen. GGZ Drenthe werkt met vele partijen in de keten samen, veelal per circuit of doelgroep. Rondom de gespecialiseerde zorgcircuits zijn ook diverse samenwerkingsprojecten met landelijk gerenommeerde partners. Bijvoorbeeld met Centrum '45 op het gebied van de transculturele psychiatrie, of met het Landelijke Zorgsysteem Veteranen (LZV) op het gebied van zorg bij complexe psychiatrische trauma's. Ook deze samenwerkingsrelaties voegen veel waarde toe aan onze patiëntenzorg. In project- of bilateraal verband worden de samenwerkingen regelmatig geëvalueerd en bijgesteld.

2.4 Kwaliteit

Kwaliteitsmanagementsysteem

Het kwaliteitsmanagementsysteem van GGZ Drenthe is in 2019 opnieuw gecertificeerd volgens de HKZ norm 'Instellingen voor geestelijke gezondheidszorg 2015'. Het kwaliteitsmanagementsysteem wordt nog steeds gezien als instrument in dienst van het sturen in de gekozen strategische richting, waarin rekening wordt gehouden met de wensen en verwachtingen van zowel patiënten, ketenpartners als medewerkers. Tijdens de externe audit is gebleken dat in 2019 de samenwerking in de interne en externe keten met een dominante focus op dienstverlening en patiënt sterk verbeterd is, waardoor (door)verwijzing en behandeling efficiënter verloopt.

Interne audit informatiebeveiliging op verzoek van de IGJ

In november 2018 heeft de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) een bezoek gebracht aan GGZ Drenthe in het kader van toezicht op de inzet van e-health door zorgaanbieders. E-health wordt door de inspectie breed geïnterpreteerd als het gebruik van ICT in de organisatie.

Dit bezoek resulteerde in een rapport waarbij specifiek op het onderdeel informatiebeveiliging is gevraagd om een interne audit en vervolgens een plan van aanpak om eventuele tekortkomingen aan te pakken. Deze audit heeft GGZ Drenthe begin 2019 uitgevoerd, samen met het Espria SSC ICT waar de automatisering is belegd, in samenwerking met een externe partij. Hieruit bleek dat in de praktijk weliswaar beveiligingsbeleid werd uitgevoerd, maar dat dit beperkt was vastgelegd in formele documenten. Vervolgens is op basis van het opgestelde PvA gewerkt aan het opstellen van met name beleidsdocumenten en het verder borgen van het beleid.

In februari 2020 is opnieuw contact geweest met de inspectie. De meeste documenten zijn gereed, aan de verdere borging wordt gewerkt, als onderdeel van het proces van continu verbeteren en de PDCA-cyclus. De inspectie verwacht van GGZ Drenthe een (afsluitende) externe audit, deze was gepland in mei/juni 2020. Door de coronacrisis moet deze audit echter uitgesteld worden. De IGJ heeft in algemene zin reeds aangegeven hiervoor begrip te hebben en gemaakte afspraken uit te stellen. We hopen na de zomer de externe audit alsnog te kunnen laten plaatsvinden en zullen IGJ hierover informeren.

Er zijn in 2019 geen bezoeken geweest van de IGJ of andere toezichthouders.

Enkele specifieke activiteiten op het gebied van kwaliteitszorg in 2019 waren:

- Er is een betere verbinding tussen management, teams en kwaliteitsbeleid ontstaan, doordat er iedere vier maanden kort cyclisch gestuurd wordt op vastgestelde KPI's en verbeteracties met betrekking tot kwaliteit en veiligheid.
- De voortgangsrapportage kwaliteit en veiligheid en het jaarplan is een dynamisch document geworden. Teams werken nu veel meer vanuit eigen doelstellingen wat zijn vruchten afwerpt in het volgen van de eigen P&C cyclus.
- Om teams optimaal te kunnen faciliteren in het sturen op en bewaken van voortgang van verbeteracties op het gebied van kwaliteit van zorg, is in 2019 een start gemaakt met het inbouwen van kwaliteitsindicatoren in het managementsysteem (GRIP). In 2020 zullen nog meer kwaliteitsindicatoren ingebouwd worden. Met betrekking tot ROM zal de focus minder liggen op de oorspronkelijk ten behoeve van de SBG gebruikte vragenlijsten, maar op het gebruik van vragenlijsten die passen bij de evaluatie van de geboden behandeling. Teams kunnen zo actief sturen op de mogelijkheid voor het afnemen van vragenlijsten in het belang van de patiënt en passend bij gestelde (herstel)doelen.

- Alle teams binnen GGZ Drenthe zijn geauditeerd op dossiervoering. Het accent lag hierbij enerzijds op het werken volgens gestelde normen en anderzijds op het leren praktisch gebruik te maken van het elektronische patiëntdossier. Hoewel de audits meer uniformiteit en bewustwording tot stand hebben gebracht blijkt het structureel aandacht hebben van de registratie van belangrijke onderwerpen op het gebied van kwaliteit en veiligheid nog voor verbetering vatbaar is. In 2020 zal hier een vervolg aan gegeven worden.

Risico's op bovenstaande domeinen

GGZ werkt aan de optimalisatie van registratie aan de bron. Dit is een continu proces, echter of voldoende financiële middelen beschikbaar zijn om systemen door te ontwikkelen/ nieuwe systemen aan te schaffen is een mogelijk knelpunt.

Omgang met agressie en geweld

Binnen GGZ Drenthe staat veiligheid hoog op de agenda. Agressie-incidenten worden structureel geregistreerd, geanalyseerd en besproken in het behandelcontact en het team. Daar waar nodig leidt dit tot verbeteringen. Bij agressie jegens medewerkers of patiënten is het uitgangspunt om aangifte te doen van strafbare feiten. De leidinggevende ondersteunt en begeleidt de medewerker in dit proces.

GGZ-instellingen zijn verplicht geweld in de zorgrelatie tussen patiënten bij de inspectie te melden. Minder ernstig geweld tussen patiënten hoeft niet worden gemeld maar moet wel worden geregistreerd. Een analyse van deze minder ernstige geweldsplegingen moet met ingang van 1 juni 2019 steeds per 1 juni over het voorafgaande jaar beschikbaar zijn. In juni 2019 wordt hiervan een jaaroverzicht opgeleverd. Volgens beleidsregel MC-U-165460 van het ministerie van VWS dient het aantal 'minder zware geweldincidenten' te worden gemeld in het jaardocument. In 2019 waren er binnen GGZ Drenthe geen gevallen van minder ernstig geweld.

Kwaliteit van gebouwen

Bouwplannen

Het belangrijkste onderdeel in het Lange Termijn Huisvestingsplan van GGZ Drenthe is de vervangende nieuwbouw voor het Opnamepaviljoen in Assen. Het Opnamepaviljoen biedt onderdak aan de High en Intensive Care (HIC) voor volwassenen en aan de Spoedpoli. Het gebouw dateert uit 1980 en is sterk verouderd. In 2019 is een integrale businesscase voor de nieuwbouw opgesteld. Op basis van dit document worden de mogelijkheden voor financiering met de BNG Bank verkend.

Efficiënt gebruik van vierkante meters en reductie leegstand

Het structurele leegstandsprobleem in de polikliniek van GGZ Drenthe aan de Boermarkeweg 70 in Emmen is in 2019 opgelost door verhuur van ruimten aan Icare in combinatie met interne verhuizingen.

Daat Drenthe, onderdeel van GGZ Drenthe, beschikte in Emmen jarenlang over drie locaties (twee huurlocaties en één eigendomslocatie). In 2019 is een pand gezocht én gevonden waar alle activiteiten kunnen worden geconcentreerd. De huurovereenkomst voor deze locatie, gelegen aan de Pieter de Keyserstraat in Emmen, is in december 2019 getekend. De inhuizing van dit gebouw vindt begin 2020 plaats. De concentratie van de Daat-activiteiten in Emmen heeft een oppervlaktereductie tot gevolg. De eigendomslocatie van Daat Drenthe in Emmen (Boermarkeweg 58c) zal in 2020 worden afgestoten.

Verkoop van vastgoed en grond

In 2019 heeft GGZ Drenthe twee kleinschalige appartementencomplexen aan de Molenstraat in Beilen verkocht aan Woonservice Drenthe. Met deze transactie werd een bijdrage geleverd aan een financieel gezond GGZ Drenthe.

Informatiebeveiliging

Ook in 2019 heeft GGZ Drenthe veel aandacht besteed aan informatiebeveiliging en privacy. Zo hebben we om aantoonbaar te voldoen aan de informatiebeveiliging in de zorg norm, NEN7510, de hierbij behorende beleidsdocumenten en procedures beoordeeld en waar nodig aangescherpt en/op opgesteld. Dit hebben we samen gedaan met een extern bureau en het SSC van Espria.

2.5 Personeelsbeleid

We stellen ons tot doel een organisatie te zijn waar mensen met passie en plezier werken in hun vakgebied, waar medewerkers vitaal zijn en blijven, waar professionele, kundige mensen werken en waar we voldoende medewerkers hebben van de verschillende disciplines om een optimale bijdrage te leveren aan het herstel en kwaliteit van leven van onze patiënten. Het voluit benutten van ieders talenten is hierbij cruciaal. We willen dat medewerkers onze organisatie als goede werkgever zien en waarderen.

Dit alles vatten we samen in onze visie op medewerkers 'wij zien elkaar'. In 2019 is met concrete acties verdere invulling gegeven aan deze visie. Hierbij is samengewerkt met de collega-entiteiten van Espria binnen het gezamenlijk programma Mens & Arbeid.

Medewerkerstevredenheid

Twee maal per jaar doen we een medewerkerstevredenheidsmeting conform een in 2018 zelf ontwikkelde methode. Hierbij ligt de nadruk niet op de meting zelf, maar juist op de teamdialoog over de uitkomsten én op het uitvoeren van verbeteracties. De uitkomst was in februari 2019 gemiddeld een 7,4 en in september 2019 een 7,5. (In september 2018 was het een 7,3).

De teamdialogen hebben binnen de teams geleid tot verbeteracties, o.a. ten aanzien van de stelling 'ik voel me gewaardeerd' en 'ik krijg de ruimte om me te ontwikkelen'.

Leren en Ontwikkelen

In 2019 is onze visie op leren en ontwikkelen opnieuw opgesteld. Deze visie biedt de uitgangspunten waarmee we aan de slag zijn gegaan om leren en ontwikkelen in een bredere context te plaatsen en als integraal onderdeel van ons werk te zien. GGZ Drenthe leert en ontwikkelt op diverse terreinen. Op HR-gebied zijn deze stappen gezet:

- Een interviewronde is gehouden met alle teammanagers en behandelcoördinatoren over leiderschap: wat is er nodig in onze organisatie om het leiderschap (van alle medewerkers en leidinggevendenden in het bijzonder) verder te ontwikkelen? De uitkomsten worden gepresenteerd in 2020, en biedt de basis voor de ontwikkeling van een leiderschapsprogramma.
- In 2019 zijn verschillende ei-sessies georganiseerd: bijvoorbeeld over de jongere of juist de oudere medewerker, over tips voor een betere bedrijfsvoering, over het opzetten van een autisme-netwerk binnen de organisatie en over interne mobiliteit. Deze ei(effectief innoveren)-sessies kunnen door iedereen met een organisatie-breed verbeter-idee worden georganiseerd en iedereen kan deelnemen. Onze ervaringen met deze sessies zijn positief: ze genereren veel energie en leiden tot concrete verbeteringen.
- De werkwijze rond de door onszelf verplicht gestelde trainingen voor bijvoorbeeld suïcidepreventie, dwang- en drang, en meldcode huiselijk geweld, is geëvalueerd. Er waren teveel trainingen voor te grote groepen medewerkers gepland, in de praktijk bleek dit niet haalbaar maar ook niet noodzakelijk. Een nieuwe aanpak is opgesteld en deze wordt nu toegepast.
- Met zeven teams is deelgenomen aan de aanpak InDialoog, dat zich richt op veilig en gezond werken in de GGZ. Op een gestructureerde manier zijn onderwerpen als veiligheid, samenwerking en werkdruk aan de orde gesteld binnen de deelnemende teams. Verbeteracties zijn afgesproken en met de directie gedeeld. De aanpak bevalt goed en wordt in 2020 ingezet bij meer teams.

- Een nieuw Leer Management Systeem is geselecteerd: samen met andere GGZ instellingen gaan we in 2020 gebruik maken van het LMS van de GGZ eCademy. Dit biedt onze medewerkers en leidinggevenden meer inzicht en gebruiksgemak in de te volgen/gevolgde trainingen.
- Ook hebben we vormgegeven aan trainingen voor derden: op verzoek van de Drentse gemeenten is de training Eerste hulp bij psychische problemen ontwikkeld. Deze wordt gegeven door steeds twee medewerkers van GGZ Drenthe, waaronder een ervaringsdeskundige.

Duurzame inzetbaarheid

GGZ Drenthe kent steeds meer oudere medewerkers, van wie een deel aangeeft het werk fysiek en/of psychisch zwaar te vinden. Het verzuim in deze groep is ook hoger dan gemiddeld. Maar ook andere groepen medewerkers zoals jonge ouders of mantelzorgverleners geven aan het werk zwaar te vinden.

In 2018 onderzochten we welke maatregelen voor GGZ Drenthe zouden kunnen werken en tevens haalbaar zijn. We kwamen uit op het bieden van maatwerkoplossingen per medewerker. In 2019 heeft dit verder vorm gekregen. Leidinggevenden voeren met medewerkers steeds meer het gesprek over wat er nodig is om duurzaam inzetbaar te zijn en te blijven. De nieuwe jaargesprek methodiek ondersteunt dit. Ook hebben we de oudere medewerkers een pensioengesprek aangeboden; hiervan is veel gebruik gemaakt. Dit werd enorm gewaardeerd en het ondersteunt mensen bij het maken van individuele keuzes voor bijvoorbeeld vroegpensioen of deelpensioen.

Leidinggevenden spreken met hun medewerkers ook over de vraag: wil ik dit werk doen tot aan mijn pensioen of zou ik ook wel eens iets anders willen? Kan ik mij verder ontwikkelen op een andere afdeling? In 2019 zijn de voorbereidingen getroffen voor het uitbreiden van het interne mobiliteitsbureau: deze gaat vanaf 2020 meer dan voorheen een rol spelen bij loopbaanbegeleiding, door het bieden van loopbaangesprekken en het organiseren van interne mogelijkheden voor meeloopdagen en mobiliteit. We verwachten dat dit het werkplezier en (daarmee) de duurzame inzetbaarheid bevordert.

Verlagen ziekteverzuim

In 2019 is wederom veel aandacht besteed aan het verlagen van het ziekteverzuim. De in 2018 gestarte casemanagers verzuim hebben de leidinggevenden actief ondersteund. Het onderwerp is een terugkerend item binnen de circuit- en dienst-overleggen. De verzuimdossiers zijn nu weer op orde, maar de uiteindelijke winst zit hem in de bewustwording en het gedrag van leidinggevenden en van medewerkers. Alle leidinggevenden hebben de training 'gedragsmodel' gevolgd. Er vinden op regelmatige basis gesprekken plaats met casemanagers, bedrijfsartsen, leidinggevenden en hr-adviseurs. Gericht op het voorkómen van verzuim. De bedrijfsartsen worden steeds meer ingezet voor contact met leidinggevenden, en alleen indien noodzakelijk worden medewerkers opgeroepen voor het spreekuur. Samen met de Espria-collega's is het digitale vitaliteitsplein ontwikkeld voor medewerkers en leidinggevenden. Het plein biedt tal van mogelijkheden om ondersteuning te krijgen, preventief en curatief.

We zien dat de ingezette beweging resultaat boekt. Het ziekteverzuim van GGZ Drenthe bedroeg in 2019 6,6 procent. In 2018 was dit nog 7,3%. Dit is een flinke daling, wel zitten we hiermee nog boven het GGZ branchegemiddelde van 6,2% (2019). We verwachten dat de ingezette maatregelen zullen leiden tot een verdere afname van het verzuimpercentage in 2020.

Compliance

GGZ Drenthe voldoet aan wet- en regelgeving, op HR-gebied is in 2019 het volgende gerealiseerd:

- Het arbo- en veiligheidsbeleid van GGZ Drenthe is op orde: het is geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.
- De BIG- en SKJ-registratie is in de basis de verantwoordelijkheid van de medewerker zelf. Maar ook voor GGZ Drenthe is het belangrijk dat we zeker weten dat dit in orde is. Dat geldt ook voor de behaalde diploma's. Beide checken we voor iedere medewerker bij indiensttreding. Maar ons bleek dat niet van iedere medewerker deze gegevens in het personeelsdossier aanwezig waren. Daarom zijn de dossiers van alle zorgmedewerkers onderzocht op aanwezige registratie documenten en diploma's. Waar deze ontbraken zijn acties ondernomen om deze toe te voegen. Dit proces wordt begin 2020 afgerond.
- Implementatie nieuwe CAO en WAB is voorbereid en doorgesproken met de leidinggevenden.
- Implementatie IFMS (Individueel Functioneren Medisch Specialisten) proces: vanaf april 2020 dienen psychiaters het IFMS proces te doorlopen om hun BIG registratie te kunnen verlengen. Dit is de verantwoordelijkheid van de psychiaters zelf, maar ter ondersteuning hiervan heeft GGZ Drenthe een externe partij gecontracteerd.
- De slapende dienstverbanden zijn nagenoeg allemaal beëindigd.

Werven van nieuwe medewerkers

De krapte op de arbeidsmarkt leidde ook in 2019 tot problemen bij het invullen van vacatures, vooral voor de specialistische functies psychiater, klinisch psycholoog en GZ-psycholoog. De arbeidsmarktcommunicatie is uitgebreid en we hebben verder gewerkt aan het inzetten van eigen medewerkers als ambassadeur bij de werving. Dit heeft in een aantal organisatieonderdelen al zeer goede resultaten opgeleverd.

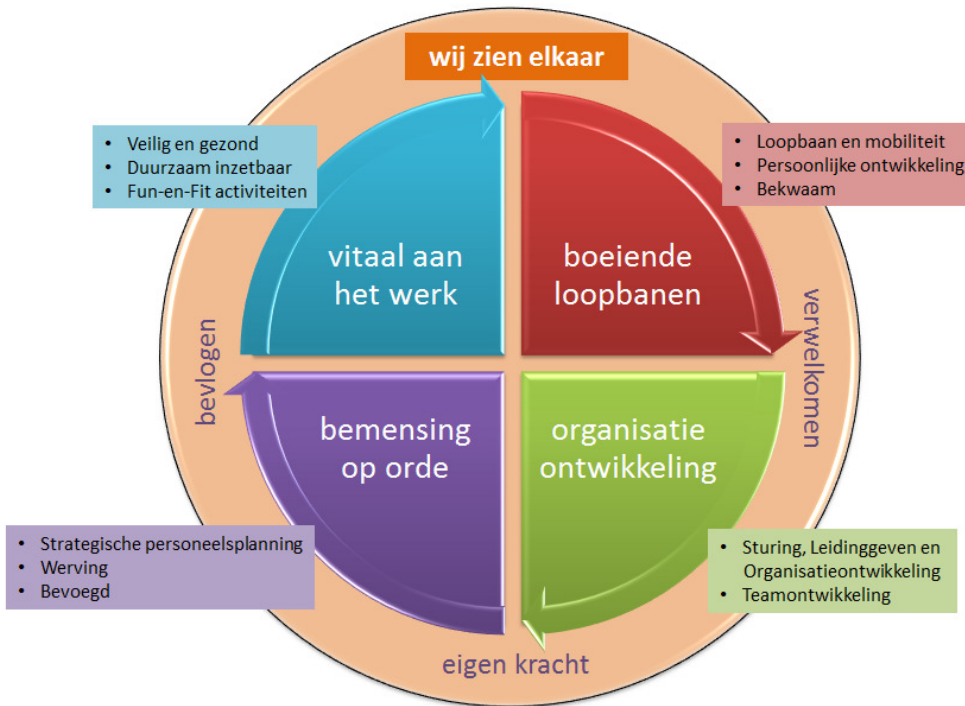
Een analyse is uitgevoerd van in- en uitstroomcijfers en vertrekredenen. Het blijkt dat een (te) groot deel van de nieuwe medewerkers binnen 5 jaar weer vertrekt. De meest genoemde vertrekredenen in het uitstroomonderzoek is 'loopbaankansen elders'. N.a.v. deze analyse worden plannen gemaakt voor 2020 gericht op verbetering van werving, selectie en behoud van medewerkers.

In 2019 zijn de introductiebijeenkomsten voor nieuwe medewerkers opnieuw ingevoerd. Voor 2020 staat een verdere verbetering van het inwerkprogramma op de agenda.

Samen met de andere noordelijke GGZ instellingen en Zorgplein Noord is in 2018 gestart met een project dat zich richt op het interesseren van HBO-V studenten voor de GGZ sector. Onderdeel hiervan is het bieden van extra stageplekken. Dit project loopt nog door in 2020.

Strategische personeelsplanning

De SPP methodiek van H. Moonen is in 2019 in de praktijk verder getoetst en de aanpak is passend gemaakt voor onze organisatie. In zeven teams/circuits deze toegepast. We ondervinden dat het proces SPP minstens net zo belangrijk is als het eindproduct. De sessies leveren direct bruikbare inzichten op omdat wordt ingezoomd op: welke zorg leveren wij in de toekomst, wat betekent dat voor de behoefte aan capaciteit per discipline, wat hebben we in huis, welke ontwikkelcapaciteit hebben we, en wat hebben dan aanvullend nodig? Het proces bevordert de teamontwikkeling en biedt zicht op loopbaanmogelijkheden.

2.6 Financieel beleid

Een duurzaam financieel beleid is nodig om investeringen te kunnen blijven doen in onze organisatie. De maatschappij verandert en nieuwe technologie biedt mogelijkheden om de zorg aan onze patiënten aan te passen aan de veranderende maatschappij. In dit hoofdstuk wordt het exploitatieresultaat 2019 toegelicht, de belangrijkste financiële risico's besproken en worden een aantal kengetallen weergegeven.

2.6.1 Exploitatieresultaat 2019

Het resultaat 2019 bedraagt € 2,9 miljoen positief (2018: € 1,1 miljoen positief). Gecorrigeerd voor effecten uit verkoop vastgoed en afrekeningen opbrengsten uit voorgaande jaren is de rentabiliteit (als % van de opbrengst) over de afgelopen jaren stabiel rond 1,4%.

Het exploitatieresultaat wordt gedreven door een lagere huisvestingsexploitatie. De zorgexploitatie blijft voorlopig onder druk staan, mede als gevolg van niet kostprijsdekkende tarieven voor de Kinder- en Jeugdpsychiatrie en de Acute GGZ.

De bedrijfsopbrengsten zijn ten opzichte van 2018 gestegen tot € 162,9 miljoen als gevolg van tariefsindexatie in de ZvW, Justitie en WLZ. De definitieve afrekeningen van het zelfonderzoek 2016 zijn in de opbrengsten verwerkt. De (schattingen van de) door zorgverzekeraars en het Ministerie van Justitie teruggevorderde overschrijding van de afgesproken gemiddelde prijs per patiënt en de plafondoverschrijdingen van de jaren 2014 – 2019 zijn verwerkt in de opbrengsten. De personele lasten zijn ten opzichte van 2018 gestegen naar € 121,2 miljoen. Deze stijging is in lijn met de stijging in de omzet en de verwerkte CAO stijging in 2019. Daarnaast is GGZ Drenthe er in geslaagd om vacature ruimte in te vullen waardoor minder gebruik is gemaakt van duurder personeel niet in loondienst.

Verlies- en winstrekening GGZ Drenthe

EUR 1.000

	2019		2018		Mutatie	
	€		€		€	
BEDRIJFSOPBRENGSTEN						
Opbrengsten zorgprestaties	153.684	94%	148.238	95%	5.446	4%
Subsidies	5.054	3%	3.996	3%	1.058	21%
Overige opbrengsten	4.237	3%	3.384	2%	853	20%
Som der bedrijfsopbrengsten	162.975	100%	155.618	100%	7.357	5%
BEDRIJFSLASTEN						
Personeelskosten	121.272	77%	116.544	77%	4.728	4%
Afschrijvingen	9.011	6%	9.461	6%	-450	-5%
Overige bedrijfskosten	27.260	17%	25.844	17%	1.416	5%
Som der bedrijfslasten	157.543	100%	151.849	100%	5.694	4%
BEDRIJFRESULTAAT	5.432		3.769		1.663	31%
Financiële baten en lasten	-2.544		-2.716		172	-7%
RESULTAAT BOEKJAAR	2.888		1.053		1.835	64%

Informatie over financiële instrumenten

De financiële instrumenten als handelsvorderingen en overige vorderingen, geldmiddelen leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten worden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs. Er wordt geen gebruik gemaakt van afgeleide financiële instrumenten, zoals derivaten. In de jaarrekening van GGZ Drenthe zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: financiële vaste activa, langlopende schulden kortlopende schulden en overlopende passiva. Als gevolg van maatschappelijke en financiële ontwikkelingen in het algemeen en binnen de zorgsector in het bijzonder heeft GGZ Drenthe aangaande financiële instrumenten een afzonderlijk Treasury statuut opgesteld.

Espria heeft een Treasurystatuut. Het doel van dit Treasurystatuut is het expliciet maken van de beheersmatige afspraken rondom de treasuryfunctie. Het gaat hierbij concreet om de uitgangspunten, doelstellingen, de organisatorische inbedding, de kaders ten aanzien van financiering, risicobeheer, cashmanagement, de administratieve organisatie en de informatievoorziening. De uitgangspunten van GGZ Drenthe aangaande treasury kunnen als volgt worden getypeerd:

- GGZ Drenthe hanteert een risico mijdende houding, zo ook ten aanzien van treasury;
- Risicomanagement omtrent treasury omvat het identificeren van risico's, het kwantificeren daarvan in kans en impact alsook het zorgen voor afdoende risico beperkende maatregelen;
- De periodieke informatievoorziening is ondersteunend aan de treasury activiteiten en te nemen beslissingen omtrent de financiële instrumenten.

Kredietrisico's

GGZ Drenthe loopt krediet risico over leningen en vorderingen opgenomen onder de financiële vaste activa, handels- en overige vorderingen en liquide middelen. De vorderingen uit hoofde van debiteuren zijn voor circa 60% geconcentreerd bij vier grote verzekeraars. Het krediet risico is beperkt. De openstaande bedragen zijn goed gekeurd (in lijn met de contracten) door de zorgverzekeraars.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven leningen. Bij deze leningen is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd. De leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd. GGZ Drenthe heeft derhalve als beleid om geen afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) rentefluctuaties te beheersen.

Liquiditeitsrisico

GGZ Drenthe bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het management ziet erop toe dat GGZ Drenthe steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen en dat tevens voldoende financiële ruimte onder de beschikbare faciliteiten beschikbaar blijft om steeds binnen de gestelde leningconvenanten te blijven. Op basis van de jaarrekening 2019 voldoet GGZ Drenthe, evenals in 2018, aan deze voorwaarden.

Beschrijving op balansdatum

GGZ Drenthe verstevigt met de behaalde resultaten de balans- en liquiditeitspositie, zoals hieronder in ratio's weergegeven.

Ratio's	2019	2018
Solvabiliteit (EV/TV)	24,0%	20,5%
Solvabiliteit (EV/Opbrengsten)	19,7%	18,8%
Current ratio (Vlottende activa/vlottende passiva)	1,2%	1,0%
Rendement (Resultaat/Opbrengsten)	1,8%	0,7%

GGZ Drenthe heeft continu de beschikking over een kredietfaciliteit van € 8.500.000

Voornaamste risico's en onzekerheden

GGZ Drenthe komt na jaren van lagere rendementen als gevolg van wet- en regelgeving weer in stabielere vaarwater waardoor het buffervermogen versterkt kan worden en GGZ Drenthe in staat is om te investeren in verbetering van zowel de effectiviteit als efficiency van zorg. Ondanks de stabilisatie is het van groot belang om GGZ Drenthe voor te bereiden op de volgende "schok" die gaat komen vanuit wet en regelgeving. Wanneer die komt is niet bekend maar dat die komt is zeker. Dat maakt het noodzakelijk om GGZ Drenthe daarvoor gereed te maken.

2.6.2 Financiële verwachtingen 2020 e.v.

Er is over 2019 sprake van een positieve kasstroom. De kasstroom uit operationele activiteiten in 2019 bedraagt EURO 11,2 miljoen positief. Deze positieve kasstroom ontstaat met name bij de mutatie onderhanden werk, financieringstekort/overschot en de mutatie op de kortlopende schulden. Met deze positieve kasstroom is er tevens sprake van een positief saldo liquide middelen. GGZ Drenthe wil deze lijn in 2020 doortrekken.

Investerings

De verwachte investeringen in 2020 blijven beperkt tot noodzakelijke instandhoudingsinvesteringen en voorbereidingskosten voor nieuwbouw HIC deze zijn tevens opgenomen in de liquiditeitsprognoses.

Financiering

De investeringen in de nieuwbouw HIC worden – al dan niet deels - middels een langlopende financiering gerealiseerd.

3 Toekomstparagraaf

GGZ Drenthe over vijf jaar is: “Wij zien mensen samen”. We zijn dan gestopt met het behandelen volgens vastgelegde paden met de diagnose en het probleem als uitgangspunt. Elke patiënt is uniek. Wij zien mensen met hun wensen en doelen, maar ook met hun moeilijkheden en kwetsbaarheden. We stellen vragen die herstel-ondersteunend zijn en die de patiënt, zo veel mogelijk met naasten, de regie geven.

In 2025 start elke patiënt zelf online met artificial intelligence (AI) zijn intakefase. Op basis van de door de patiënt geleverde data en een hierop gebaseerd advies, kan patiënt kiezen het digitale e-health pad te nemen, een blended route in te slaan of te starten met een face-to-face behandelcontact. Vanzelfsprekend bieden we geen digitale zorg aan als dit in de situatie niet past. De patiënt kiest zelf met behulp van een voorgestelde route en frequentie de behandeling bij de behandelaar met wie voor hem/haar de beste match lijkt te zijn.

Behandeldoelen zijn in 2025 in functie van hersteldoelen. We maken de komende jaren dus de beweging van diagnose gestuurd behandelen naar doel gestuurd behandelen. In ons behandelaanbod en in onze houding durven we het aan de patiënt daadwerkelijk meer de leiding te geven als het gaat om ‘personal mental health care’. We maken de beweging van ‘ik behandel de patiënt’ naar ‘ik werk met de patiënt aan het behalen van samen bepaalde doelen, daarbij gebruik makend van krachten en vanuit positieve gezondheid denken’.

Als netwerkorganisatie wachten we niet meer tot ons aanbod wordt afgenomen, maar luisteren we actief mee naar de vraag van mens en maatschappij en reageren we daarop vanuit onze ervaring en hoogwaardige expertise. Hierdoor sluiten vraag en aanbod goed op elkaar aan en helpen we onze ketenpartners in het zorgcontinuüm en het sociale domein met onze oplossingsgerichte instelling en focus op humane geïndividualiseerde zorg.

Over vijf jaar is de dienstverlening van GGZ Drenthe substantieel veranderd naar consultatie en op afstand meekijken en adviseren. Voor het bepalen van waar we onze gelimiteerde inzet het beste kunnen inzetten, stemmen we sinds enkele jaren af met partners in mental health care op Noord-Nederland niveau, waaronder onze Espria collega-organisaties, groeien in nationale contacten en doen dit regionaal standaard over sectoren heen.

Onze medewerkers zijn zo gefaciliteerd (in een digitaal, dynamisch, stimulerend en uitdagend medewerkersdossier) dat ze de verantwoordelijkheid kunnen en willen dragen voor het op niveau blijven met vereiste vakkennis, richtlijnen, standaarden en meldcodes. Tegelijkertijd kunnen ze aangeven waar hun (ontwikkel) behoefte ligt. We zijn ook op de hoogte van eventuele omissies en sturen daar actief op bij.

Over vijf jaar vertrouwen onze financiers ons graag hun zorgbudgetten toe, omdat we zorgvuldig, doelgericht, effectief en efficiënt gelden inzetten ten behoeve van kwetsbare mensen en de maatschappij. Bovendien voegen we waarde toe die preventief werkt. We maken steeds opnieuw duidelijk dat iets beter te duur is dan niet te koop. Landelijk hebben we geïnvesteerd in nieuwe bekostiging op een wijze dat we met comfort, in samenhang en over sectoren heen onze goede zorg blijvend kunnen leveren.

Onze visie is dat GGZ Drenthe in 2025 werkt vanuit gebiedsgericht werken en het klinisch continuüm om zo voor de patiënt de juiste zorg te leveren op de juiste plek door de juiste professional op het juiste moment tegen de juiste prijs. Over vijf jaar zijn we minimaal zes jaar verder en zijn we gegroeid in “wij zien mensen”.

Impact Coronavirus

De Coronapandemie heeft een ingrijpend effect en leidde tot vele slachtoffers. Ook binnen GGZ Drenthe worden wij hiermee geconfronteerd. Ondanks dat de effecten van dit virus in grote delen van ons verzorgingsgebied in verhouding tot de rest van Nederland nog relatief beperkt zijn, heeft dit zeker geleid tot verstoring van het reguliere zorgproces. Er is door heel veel medewerkers een onwaarschijnlijk grote klus geleverd in het continueren van zorg voor de meest kwetsbaren en het leveren van intensieve zorg aan de slachtoffers van het virus. De verwachting is dat de gevolgen van deze pandemie nog lang merkbaar zullen blijven. Terwijl op het moment van schrijven van dit verslag nog op veel plaatsen ernstig zieke mensen worden verzorgd, denken we ook na over de vraag hoe straks weer de ingeslagen weg te vervolgen naar steeds betere zorg. Dat is een wrange tegenstelling en tegelijk een realiteit die we onder ogen moeten zien. In de loop van 2020 zal duidelijk worden hoe genormaliseerd we de draad weer kunnen oppakken en welke effecten veel langer zullen blijven.

Zoals toegelicht in de risicoparaagraaf van dit bestuursverslag, maar ook vermeld in de jaarrekening (onder 'gebeurtenissen na balansdatum') heeft het Coronavirus en de daarvoor genomen maatregelen een grote impact op GGZ Drenthe. Het jaar 2020 is daarmee een uitdagend jaar geworden. De huidige situatie vraagt allereerst om continuïteit van goede en beschikbare zorg. Dat vraagt maximale inzet van onze medewerkers, samenwerkingspartners en leveranciers. Ondertussen zijn wij volop in gesprek met onze financiers over de effecten die het Coronavirus heeft op onze organisatie. Mede op basis van de formele uitingen van onze financiers mogen wij in deze uitzonderlijke omstandigheden coulance verwachten op het voldoen aan de (administratieve) verplichtingen (bijvoorbeeld rondom feitelijke zorglevering) in de afwikkeling van de eindverantwoording over het jaar 2020. Wij verwachten in staat te zijn onze activiteiten ook in 2020 te kunnen continueren, zij het met de inzet van onze medewerkers die zich met hart en ziel inzetten voor onze cliënten.

De begroting 2020 is eind 2019 vastgesteld, in een periode dat er nog geen sprake was van een uitbraak van het Coronavirus. Deze begroting houdt rekening met een lager, maar positief resultaat. Op basis van de afgesloten cao is de verwachting dat de loonontwikkeling iets harder oploopt dan de verkregen tarieven voor 2020. Ook nu zijn maatregelen gericht op het realiseren van een hogere doelmatigheid/productiviteit en vooral het beperkt houden van kosten personeel niet in loondienst.

Met het uitbreken van het Coronavirus is de begroting voor 2020 wel achterhaald. Afhankelijk van de duur en omvang van het Coronavirus zal de rendements- en liquiditeitsontwikkeling van GGZ Drenthe in 2020 in meer of mindere mate worden geraakt. Ook de mate waarin compensatie vanuit onze financiers zal worden verkregen en onze maatregelen tot bijsturing van de exploitatie kunnen leiden, zal daarbij bepalend zijn.

4 Profiel van de organisatie

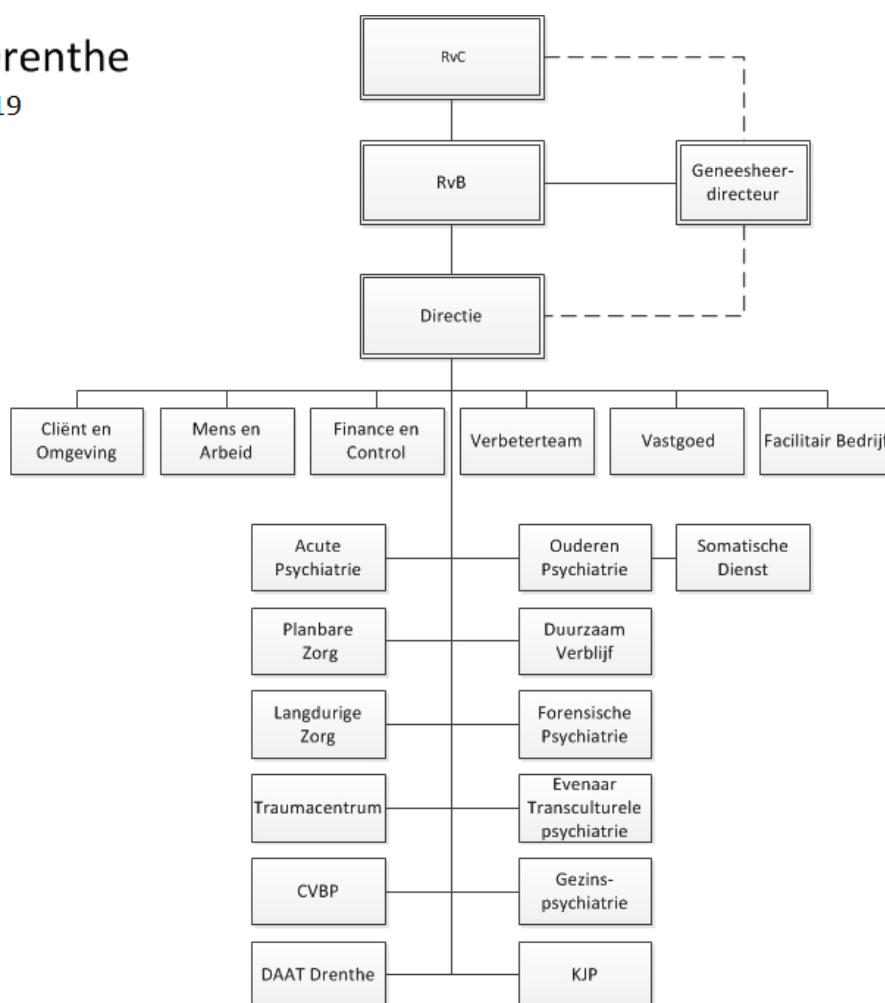
4.1 Algemene identificatiegegevens

Naam verslagleggende rechtspersoon	Stichting GGZ Drenthe
Adres	Dennenweg 9
Postcode	9404 LA
Plaats	Assen
Telefoonnummer	0592-334 800
Identificatienummer Kamer van Koophandel	41186586
E-mailadres	info@ggzdrenthe.nl
Internetpagina	www.ggzdrenthe.nl

4.2 Structuur van de organisatie

Stichting GGZ Drenthe is één van de groepsmaatschappijen van Espria. Een beschrijving van Espria en de structuur van het concern zijn opgenomen in het geconsolideerde jaarverslag 2019 van Espria. Sinds 1 juli 2015 heeft GGZ Drenthe een driehoofdige directie, die integraal verantwoordelijk is. De directie stuurt gezamenlijk de circuits en ondersteunende diensten aan. De managers werken meer dan voorheen samen over de grenzen van circuits en teams heen. Het organogram van GGZ Drenthe staat hieronder.

GGZ Drenthe 2019

4.3 Kerngegevens

4.3.1 Kernactiviteiten en nadere typering

Onderstaande is ook deels verwoord in het hoofdstuk 2.1 Meerjarenbeleid waarin de ‘Strategische koers GGZ Drenthe 2019-2022’ staat omschreven.

Voor wie zijn we?

Wij zijn er voor alle mensen in de samenleving (binnen ons werkgebied) met ernstige en complexe psychiatrische problematiek. We zijn er ook voor mensen die we willen helpen te voorkomen dat zij last krijgen van ernstige psychische klachten.

Wat willen we bereiken?

We zijn zichtbaar aanwezig in en treden actief op in het maatschappelijk domein. Wij willen tevreden patiënten, naastbetrokkenen en verwijzers en bieden onze zorg toegankelijk, effectief en passend bij de vraag aan. We zijn met elkaar verbonden, zowel binnen onze organisatie als met onze patiënten, samenwerkingspartners en overige stakeholders zoals gemeenten en financiers van zorg. Samenwerking met sociale teams in de wijk en in de eerstelijns basis generalistische zorg zoeken we actief op. We blijven ons ontwikkelen door innovatieve zorg en wetenschappelijk onderzoek. We worden daarin herkend en gewaardeerd door externe partijen.

Wat doen we?

Wij bieden professionele gespecialiseerde GGZ (hierna: Specialistische GGZ) en generalistische basis GGZ (hierna: Basis GGZ). Ook heeft GGZ Drenthe praktijkondersteuners POH GGZ in dienst die werkzaam zijn binnen huisartsenpraktijken door heel Drenthe. Ons werkgebied is Drenthe en voor een aantal specialisaties ook provincie overstijgend. Onze behandelingen zijn gericht op eigen regie en kracht van mensen in goede afstemming met hun omgeving. We stimuleren hen in het vermogen naar eigen wens en verwachting hun leven vorm te geven passend bij psychische, lichamelijke en sociale uitdagingen. Met als doel grip op het eigen bestaan te krijgen, met hoop nieuw perspectief te ontwikkelen om optimaal te kunnen functioneren in de samenleving. Wij behandelen zoveel mogelijk thuis en ambulante. We zijn erop gericht opname alleen in te zetten wanneer het strikt noodzakelijk is. Daar waar het kan richten we ons op preventie en vroegsignalering. We leveren zorg die past bij de behoefte en de problematiek van onze patiënten.

GGZ Drenthe is gespecialiseerd in behandeling van complexe psychiatrische vraagstukken, al dan niet in combinatie met een verstandelijke beperking, verslaving of strafrechtelijke aspecten. We leveren vooral ambulante zorg, op de polikliniek, in een huisartsenpraktijk, in de wijk of thuis. Onze ambulante en FACT-teams opereren vanuit de Specialistische GGZ in directe verbinding met het sociale domein – de woon- en leefwereld van onze patiënten – en met de lokale netwerken voor eerstelijnszorg en welzijn, waar gemeenten de regie over voeren. Bij klinische zorg streven wij naar concentratie en specialisatie. GGZ Drenthe biedt provinciale psychiatrische 7 x 24-uurs crisisdienst voor heel Drenthe.

Hoe doen we dat?

Met bevoegdheid en respect voor eigenheid van mensen werken we toe naar herstel, optimaal welzijn en welbevinden. De mens staat centraal. Vanuit het concept positieve gezondheid benadrukken wij het ‘potentieel’. De focus op ‘gezondheid’ in plaats van op ziekte helpt ons anders te denken en het zorgaanbod beter aan te laten sluiten bij de vraag. We verlenen onze zorg dan ook midden in de samenleving. In onze bemoeienis leggen we bovendien een nadrukkelijk accent op de individuele levensloop. We letten daarbij scherp op kansen en risico’s in overgangen tussen enerzijds levensfasen en anderzijds hulpverleningstrajecten in verleden, heden en toekomst.

Goed en betaalbaar

Wij nemen onze maatschappelijke verantwoordelijkheid en bieden onze patiënten aantoonbaar goede en betaalbare zorg. We hebben onze processen doelmatig ingericht, waarbij de vraag leidend is, en blijven continu verbeteren.

Met wie?

We zien de patiënt en de naastbetrokkenen en stellen samen een behandelplan op om persoonlijke hersteldoelen te halen. Stimuleren van eigen regie en kracht vinden wij van wezenlijk belang. We zien partners in het maatschappelijke domein en bouwen samen aan een flexibele ondersteuningsketen met de patiënt en zijn netwerk als middelpunt. We willen ervoor zorgdragen dat op elk moment en in elke levensfase passende hulp en ondersteuning is.

De professional

Onze professionals hebben invloed op de uitoefening van hun vak. Zij geven individueel en in teamverband concrete invulling aan persoonlijk eigenaarschap en gedeelde verantwoordelijkheid. We stimuleren persoonlijke ontwikkeling en interne mobiliteit. Samen vormen we een veerkrachtige organisatie en een prettige werkomgeving en leven en doorleven de kernwaarden 'Eigen kracht, Verwelkomen en Bevlogen'.

4.3.2 Patiënten/cliënten, capaciteit, productie, personeel en opbrengsten

Patiënten	Aantal patiënten
Aantal unieke patiënten/cliënten in zorg op 1 januari van verslagjaar	10.675
Aantal nieuw ingeschreven unieke patiënten/cliënten van verslagjaar	7.261
Totaal aantal unieke patiënten/cliënten in verslagjaar	17.936
Aantal uitgeschreven unieke patiënten/cliënten in verslagjaar	7.483
Aantal unieke patiënten/cliënten in zorg/behandeling op 31 december van verslagjaar	10.453
Capaciteit	Aantal bedden/plaatsen op 31 december verslagjaar
Het aantal bedden/plaatsen dat beschikbaar is voor dagelijkse planning van opname, verblijf of voor dagbehandeling	632
Waarvan klinische bedden (Zvw en Wlz)	517

Personeel in loondienst Inclusief leerlingen BBL	Aantal werkzame personen op 1 januari van verslagjaar	Aantal werkzame personen op 31 december van verslagjaar	Aantal fte's op 31 december van verslagjaar
Cliëntgebonden personeel (a)	1.571	1.609	1.222
Niet cliëntgebonden personeel (b)	854	900	648
Totaal personeel in loondienst (a+b)	2.425	2.509	1.870
Psychiaters (loon + inhuur + vrij beroep)	69	73	53

Toelichting op de tabel: het aantal psychiaters in bovenstaande tabel is lager dan het vorige verslagjaar doordat er nu een nauwere definitie is gebruikt.

4.3.3 Werkgebied

Ons werkgebied beslaat de gehele provincie Drenthe en een locatie in Heerenveen. Onze locaties bevinden zich in Assen, Beilen, Coevorden, Emmen, Heerenveen, Hoogeveen, Meppel, Nieuw-Buinen, Roden en landelijk. Daarnaast is onze reikwijdte bovenprovinciaal voor een aantal hooggespecialiseerde zorglijnen, waaronder forensische psychiatrie, gezinspsychiatrie, transculturele psychiatrie, psychiatrie in combinatie met een ernstige verslaving (Duurzaam Verblijf) en verstandelijke beperking en psychiatrie.

5 Bestuur, toezicht, en medezeggenschap

GGZ Drenthe maakt onderdeel uit van Espria. Espria is een zorgconcern met meerdere groepsmaatschappijen en ondersteunende bedrijfsonderdelen op het gebied van ICT, administratie, inkoop en facilitaire dienstverlening. De verschillende zorgorganisaties binnen Espria bieden verpleging, verzorging & thuiszorg, geestelijke gezondheidszorg, jeugdgezondheidszorg, zorg aan mensen met een verstandelijke beperking en zorg op afstand en personenalarmering.

Espria biedt meerwaarde voor de aangesloten zorgorganisaties door samenwerking op het gebied van zorgkwaliteit, werkgeverschap, innovaties en kosten-efficiënte ondersteuning. Groepsmaatschappijen van Espria ondersteunen de meest kwetsbare mensen in onze samenleving. Het welbevinden van de cliënten staat daarbij centraal.

5.1 Raad van Bestuur, directie, en Raad van Commissarissen

De directies van de groepsmaatschappijen geven samen met de Raad van Bestuur leiding aan hun groepsmaatschappij. Binnen door de Raad van Bestuur gestelde inhoudelijke en financiële kaders stellen de directies een eigen beleidsplan en begroting op. Na goedkeuring hiervan door de Raad van Bestuur zijn de directies integraal verantwoordelijk voor de geleverde kwaliteit van zorg, het gevoerde personeelsbeleid en een passende financiële bedrijfsvoering van de eigen groepsmaatschappij. Daarnaast geven ze samen met de andere directies invulling aan een zo groot mogelijke synergie en de realisatie van de gezamenlijke strategie van Espria. Over het gevoerde beleid legt de directie verantwoording af aan de Raad van Bestuur, die statutair verantwoordelijk is. Een verdere toelichting op de samenstelling en portefeuillevindeling van de Raad van Bestuur is opgenomen in het geconsolideerde jaarverslag 2019 van Espria.

Espria heeft een Raad van Commissarissen. Deze Raad van Commissarissen voert het toezicht over het concern als geheel. Naast het monitoren van de realisatie van de afgesproken doelstellingen ziet de Raad van Commissarissen in het bijzonder toe op het functioneren van de Raad van Bestuur. Naast zijn toezichthoudende taken en de werkgeversrol adviseert de Raad van Commissarissen de Raad van Bestuur waar nodig. In het geconsolideerde jaarverslag van Espria over 2019 doet de Raad van Commissarissen verslag over zijn activiteiten en werkwijzes.

5.2 Normen voor goed bestuur

Voor alle groepsmaatschappijen binnen Espria gelden eenduidige normen voor professioneel bestuur, toezicht en zorgvuldige verantwoording. Hierdoor weten cliënten en verschillende relaties zich verzekerd van kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening. Een toelichting op het gevoerde beleid ten aanzien van bestuur en toezicht is opgenomen in het geconsolideerde jaarverslag 2019 van Espria.

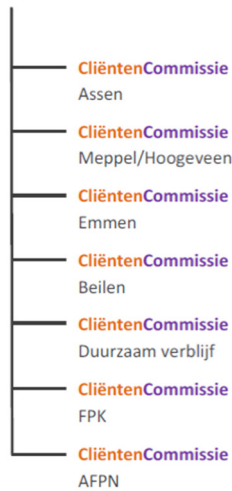
De honorering van bestuurders, toezichthouders, directeuren en andere functionarissen vindt plaats binnen de kaders van de Wet normering topinkomens. De verantwoording hierover is opgenomen in het geconsolideerde jaarverslag 2019 van Espria.

5.3 Medezeggenschap

5.3.1 Cliëntenraad

CliëntenRaad

GGZ Drenthe

Gespreksonderwerpen 2019 tussen Cliëntenraad en directie

1. E-health
2. Klachtenregeling voor patiënten
3. 4m, 8m en 12m rapportage
4. Begroting en jaarplan 2019
5. Huisregels GGZ Drenthe
6. Cliënttevredenheidsonderzoek
7. Zorgverkoop
8. Patiëntportaal/Mijn GGZ Drenthe
9. Lifestyle
10. Espria (2x in aanwezigheid van dhr. J. Kauffeld, bestuurder Espria)
11. Optimaal Leven
12. Juridische zaken rondom KJP
13. Stichting Vrienden van GGZ Drenthe
14. Samenwerking Lentis
15. Stand van zaken HIC
16. Meerjarenstrategie
17. Kwaliteitsstatuut
18. Voedingscommissie Espria
19. Gebiedsgericht werken
20. Wvvgz
21. GGZ Drenthe Rookvrij
22. Zorgprogrammering
23. Besluiten van directie

Eigen gespreksonderwerpen 2019 van Cliëntenraad

1. PVP
2. Jaarverslag klachtenfunctionaris 2018
3. 4 verzoeken vanuit afdeling research en onderzoek voor het Zorg Innovatiefonds
4. LEAN methode

5. Geneesheer-directeur
6. Klachtencommissie voor cliënten
7. Voeding
8. Veiligheid
9. Audits
10. Klantbeloftes
11. Signaleringsplannen
12. RGOOC
13. Huishoudelijk Reglement
14. Huidige en nieuwe WMCZ
15. Nieuwe voorzitter CCR Espria
16. Beleidsplan Wvvggz
17. Achterban
18. OR notulen
19. Toogdag Espria

Adviesaanvragen ontvangen en geadviseerd in 2018

1. 12x Benoeming lid Klachtencommissie
2. Benoeming voorzitter Klachtencommissie
3. Benoeming waarnemend voorzitter Klachtencommissie
4. Aanpassing Huisregels
5. Verhuizing DAAT Emmen
6. Benoeming circuit manager Behandelzaken Duurzaam Verblijf
7. Beleidsplan Wvvggz
8. Instellen regionale klachtencommissie Drenthe Wvvggz
9. Kwaliteitsstatuut
10. 2x Benoeming waarnemend geneesheer-directeur
11. Verbouwing Klateringerweg Duurzaam Verblijf
12. Verhoging eigen bijdrage waskosten
13. Invulling management Langdurige Zorg
14. Begroting 2019

Ongevraagde adviezen vanuit de Cliëntenraad aangeboden aan de directie in 2019:

Geen

Samenstelling cliëntenraad per 31 december 2019

Dhr. A. de Wit

Dhr. J. Jansen

Dhr. H. Heizenberg

Dhr. E. Tempelman

Dhr. E. J. Kremer

Mw. W. Oebeles

Mw. I. Mijlof (aspirant lid)

Dhr. M. van der Burg (aspirant lid)

5.3.2 Ondernemingsraad

Met ingang van 01-07-2019 is de nieuwe zittingsperiode van de OR GGZ Drenthe gestart. De OR heeft besloten een commissie voor Financieel Economische Zaken in te stellen.

De OR heeft de volgende adviesaanvragen behandeld en afgerond:

- Positionering BGGZ
- Adviesaanvraag TRTC/Evenaar
- Professioneel Statuut

Onderstaande instemmingsaanvragen zijn behandeld en afgerond:

- Methodiek jaargesprekken
- Zo zijn onze manieren
- Jubileum, gratificatie- en attentieregeling
- Espriabrede klachtencommissie medewerkers
- Raamovereenkomst Immediator
- Aanvraag 4 arbodocumenten
- Strategisch opleidingsplan
- Verruiming werktijden KJP
- Instellen klachtencommissie Drenthe WvGGZ
- Definitieve vaststelling inrichting crisisdienst
- Aanpassing arbeidsvoorwaarden MBO-V en HBO-V studenten

De samenstelling van de OR GGZ Drenthe per 31 december 2019 is als volgt:

Dhr. E. Vleugel, voorzitter

Dhr. R. van der Wijk, vicevoorzitter

Mevr. E. Zwart, ambtelijk secretaris

Leden:

Mevr. K. Paas

Mevr. E. Ket

Dhr. L. Eind

Dhr. J. Huiting

Dhr. B. Goettsch

Dhr. L. Van der Lei

Dhr. B. Middelkamp

Dhr. H. Koetse

Mevr. L. Van Vlimmeren

Mevr. L. Nesselaaar

3 zetels vacant

Jaarrekening

6 Jaarrekening

6.1 Jaarrekening

6.1.1 Balans per 31 december 2019

(na resultaatbestemming)	Ref.	<u>31-Dec-2019</u>	<u>31-Dec-2018</u>
		€	€
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	2	94.010.323	101.361.836
Financiële vaste activa	3	727.026	981.661
Totaal vaste activa		<u>94.737.349</u>	<u>102.343.497</u>
Vlottende activa			
Vorraden	4	88.076	155.311
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten	5	11.526.410	15.117.961
Vorderingen uit hoofde van financieringstekort	6	2.039.312	2.513.465
Debiteuren en overige vorderingen	7	22.950.609	20.845.533
Liquide middelen	9	2.140.253	1.177.661
Totaal vlottende activa		<u>38.744.660</u>	<u>39.809.931</u>
Totaal activa		<u><u>133.482.009</u></u>	<u><u>142.153.428</u></u>
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Kapitaal	10	503	503
Bestemmingsfondsen	10	31.780.698	28.892.364
Algemene en overige reserves	10	297.198	297.198
Totaal eigen vermogen		<u>32.078.399</u>	<u>29.190.065</u>
Voorzieningen	11	7.008.334	7.807.745
Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	12	61.225.653	66.805.542
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Schulden uit hoofde van financieringoverschot	6	2.831.238	4.587.650
Overige kortlopende schulden	13	30.338.385	33.762.426
Totaal kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)		<u>33.169.623</u>	<u>38.350.076</u>
Totaal passiva		<u><u>133.482.009</u></u>	<u><u>142.153.428</u></u>

6.1.2 Resultatenrekening over 2019

	Ref.	2019 €	2018 €
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning	16	153.684.104	148.984.121
Subsidies (exclusief Wmo en Jeugdwet)	17	5.053.660	3.996.492
Overige bedrijfsopbrengsten	18	4.237.020	3.384.162
Som der bedrijfsopbrengsten		162.974.784	156.364.775
 BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	19	121.271.915	117.290.741
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	20	9.010.937	9.460.908
Overige bedrijfskosten	22	27.259.942	25.843.646
Som der bedrijfslasten		157.542.794	152.595.295
BEDRIJFSRESULTAAT		5.431.990	3.769.480
Financiële baten en lasten	23	-2.543.656	-2.716.058
RESULTAAT BOEKJAAR		2.888.334	1.053.422
 RESULTAATBESTEMMING			
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>		2019	2018
		€	€
Toevoeging / onttrekking:			
Bestemmingsfondsen:			
Reserve aanvaardbare kosten		2.888.334	1.053.422
		2.888.334	1.053.422

6.1.3 Kasstroomoverzicht over 2019

	Ref.	2019		2018	
		€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Bedrijfsresultaat			5.431.990		3.769.480
Aanpassingen voor:					
- afschrijvingen	20	9.010.937		9.460.908	
- mutaties voorzieningen	11	<u>-799.411</u>		<u>-224.877</u>	
			8.211.526		9.236.031
Veranderingen in werkkapitaal:					
- voorraden	4	67.235		12.154	
- mutatie onderhanden werk DBC's/DBC-zorgproducten	5	3.591.551		1.467.098	
- vorderingen	7	-2.105.076		-3.161.861	
- vorderingen/schulden uit hoofde van financieringstekort respectievelijk -overschot	6	-1.282.259		-9.327.703	
- kortlopende schulden (excl. schulden aan banken)	13	<u>-170.601</u>		<u>4.374.584</u>	
			100.850		-6.635.728
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			<u>13.744.366</u>		<u>6.369.783</u>
Ontvangen interest	23	44.441		53.924	
Betaalde interest	23	<u>-2.614.099</u>		<u>-2.848.480</u>	
			<u>-2.569.658</u>		<u>-2.794.556</u>
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			11.174.708		3.575.227
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investeringen materiële vaste activa	2	-2.187.773		-2.014.486	
Desinvesteringen materiële vaste activa	2	904.650		522.146	
Desinvesteringen overige financiële vaste activa	3	<u>254.635</u>		<u>255.031</u>	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			-1.028.488		-1.237.309
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Aflossing langlopende schulden	12	<u>-5.580.230</u>		<u>-5.580.555</u>	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten			-5.580.230		-5.580.555
Mutatie geldmiddelen			<u>4.565.990</u>		<u>-3.242.637</u>
Stand geldmiddelen per 1 januari			-2.425.737		816.900
Stand geldmiddelen per 31 december			<u>2.140.253</u>		<u>-2.425.737</u>
Mutatie geldmiddelen			<u>4.565.990</u>		<u>-3.242.637</u>

6.1.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

6.1.4.1 Algemeen

Algemene gegevens en groepsverhoudingen

Stichting GGZ Drenthe behoort tot de Espria-groep. Aan het hoofd van deze groep staat Stichting Espria statutair gevestigd te gemeente Midden-Drenthe, kantoorhoudende aan de Altingerweg 1, 9411 PA Beilen. De jaarrekening van Stichting GGZ Drenthe is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Espria.

Stichting GGZ Drenthe
Postbus 30007
9400 RA Assen
Statutair gevestigd te Assen
Inschrijfnummer Kamer van Koophandel: 41186586

De activiteiten van Stichting GGZ Drenthe bestaan voornamelijk uit het leveren van psychiatrische zorg.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2019, welke is geëindigd op balansdatum 31 december 2019.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek, de Regeling verslaggeving WTZi en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Tevens zijn de beleidsregels voor de WNT, wet normering bezoldiging topinkomens publieke en semipublieke sector van toepassing.

De jaarrekening is in euro's opgesteld.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Eind 2019 is een geactualiseerde meerjarenbegroting inclusief liquiditeitsprognose door de Raad van Bestuur vastgesteld en door de Raad van Commissarissen goedgekeurd. Dit betreft het tijdvak 2020-2023. Uit de meerjarenbegroting blijkt dat waardering op basis van de continuïteitsveronderstelling gerechtvaardigd is. Met het uitbreken van het Coronavirus is in ieder geval de begroting voor 2020 achterhaald. Afhankelijk van de duur en omvang van het Coronavirus zal de rendements- en liquiditeitsontwikkeling van Stichting GGZ Drenthe in 2020 in meer of mindere mate worden geraakt. Ook de mate waarin compensatie vanuit onze financiers zal worden verkregen en onze maatregelen tot bijsturing van de exploitatie kunnen leiden, zal daarbij bepalend zijn. De impact van het Coronavirus lichten wij onder 'gebeurtenissen na balansdatum' in de jaarrekening nader toe. De Raad van Bestuur en directie stellen ook dan vast dat deze pandemie geen materiële onzekerheid geeft die ernstige twijfel kan doen rijzen of Stichting GGZ Drenthe haar activiteiten kan voortzetten. Derhalve is de jaarrekening 2019 opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar, met uitzondering van de onderstaand benoemde stelselwijziging groot onderhoud.

Stelselwijziging

Met ingang van boekjaar 2019 wordt in navolging van de nieuwe verslaggevingsrichtlijnen (RJ) de verwerking van kosten groot onderhoud toegepast conform de componentenbenadering. Tot en met 2018 werden deze direct ten laste van de exploitatie gebracht. Dit is vanaf boekjaar 2019 niet meer toegestaan. Kosten van groot onderhoud worden met ingang van 2019 geactiveerd en verwerkt in de boekwaarde van het actief (componentenbenadering). De stelselwijziging wordt in overeenstemming met de overgangsbepaling op prospectieve wijze vanaf het huidige boekjaar toegepast, in afwijking van alinea 208 van hoofdstuk 140 Stelselwijzigingen uit de Richtlijnen. Deze verwerkingswijze is gebaseerd op de overgangsbepaling uit RJ 212.807.

Vergelijkende cijfers

De cijfers voor 2018 zijn, waar nodig, geherrubriceerd om vergelijkbaarheid met 2019 mogelijk te maken.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat de Raad van Bestuur en de directie oordelen vormen en schattingen en veronderstellingen maken die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa, verplichtingen, baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van de Raad van Bestuur en de directie het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie, en vereisen een aantal oordelen, schattingen en veronderstellingen: voorziening voor omzetrisico's, uitgangspunten voor bepaling van andere voorzieningen (zoals disconteringsvoet en vertrekans) en inschattingen en aannames die worden gedaan voor de bedrijfswaardeberekening.

Verbonden partijen

Alle groepsmaatschappijen van Stichting Espria worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de bestuurders, statutaire directieleden en nauwe verwanten zijn verbonden partijen. Er hebben zich in het boekjaar geen transacties met verbonden partijen op niet-zakelijke grondslag voorgedaan.

6.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Activa en passiva

Activa en passiva worden tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen. Toelichtingen op posten in de balans, resultatenrekening en kasstroomoverzicht zijn in de jaarrekening genummerd.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans, als een transactie met betrekking tot het actief of de verplichting niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen als een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de resultatenrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De verkrijgings- of vervaardigingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten. Eventuele subsidies worden direct in mindering op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs gebracht. Alleen actiefposten waarvan het economisch risico geheel of nagenoeg geheel door de organisatie wordt gedragen, worden geactiveerd. Aan deze voorwaarde wordt voldaan bij rechtstreekse koop, maar veelal ook bij financiële lease of huurkooptransacties. Verwerking van financiële lease contracten vindt plaats tegen de contante waarde van de toekomstige huurverplichtingen, rekening houdend met een disconteringsvoet.

Afschrijving vindt in het jaar van ingebruikname naar tijdsgelang plaats. Afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur van het actief en worden per individueel actief bepaald. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Er wordt geen rekening gehouden met een restwaarde. Op bedrijfsterreinen en materiële vaste activa in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Bedrijfsgebouwen en terreinen: 0% - 20%;
- Machines en installaties: 2,5% - 13%;
- Andere vaste bedrijfsmiddelen: 3,33% - 33,33%.

Er is geen sprake van geactiveerde rente.

Materiële vaste activa die buiten gebruik zijn gesteld en waarover het besluit tot verkoop is genomen, worden gewaardeerd tegen de verwachte opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de geschatte verkoopprijs onder aftrek van de geschatte kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de verkoop en nodig zijn om de verkoop te realiseren. Indien de opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde, wordt het verschil ten laste van het resultaat over het boekjaar gebracht.

Groot onderhoud

Periodiek groot onderhoud wordt volgens de componentenbenadering geactiveerd. Hierbij worden de totale uitgaven toegewezen aan de samenstellende delen.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs. Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde. Invloed van betekenis wordt in ieder geval verondersteld aanwezig te zijn bij het kunnen uitbrengen van 20% of meer van de stemrechten. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening. Indien onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor het bepalen van de nettovermogenswaarde, wordt uitgegaan van de waarderinggrondslagen van de deelneming. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, waarbij ook leningen aan deze deelneming worden betrokken (netto-investering), wordt deze tot nihil afgewaardeerd waarbij een voorziening wordt gevormd voor de schulden waarvoor Stichting GGZ Drenthe aansprakelijk is (feitelijk of juridisch).

Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een bijzondere waardevermindering vindt waardering plaats tegen de realiseerbare waarde (zie verder de paragraaf "Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa"); afwaardering vindt plaats ten laste van de winst-en-verliesrekening.

Financial lease

Stichting GGZ Drenthe leaset een deel van de gebouwen en terreinen. Hierbij heeft Stichting GGZ Drenthe grotendeels de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van deze activa. Deze activa worden geactiveerd in de balans bij aanvang van het leasecontract tegen de reële waarde van het actief of de lagere contante waarde van de minimale leasetermijnen. De te betalen leasetermijnen worden op annuïtaire wijze verdeeld in een aflossings- en een rentecomponent. De leaseverplichtingen worden exclusief de rentecomponent opgenomen onder de langlopende schulden, rekening houdend met een disconteringsvoet gelijk aan de rentevoet zijnde 5,25% (2018: 5,25%).

De rentecomponent wordt gedurende de looptijd van het contract verantwoord in de resultatenrekening met een vast rentepercentage over de gemiddelde resterende aflossingscomponent. De relevante activa worden afgeschreven over de resterende gebruiksduur of, indien korter, de looptijd van het contract.

Voor de transacties waarbij GGZ Drenthe optreedt als lessor, wordt de financial lease tegengesteld aan de verwerking bij de lessee verwerkt. De leasevorderingen worden exclusief rentecomponenten opgenomen onder de langlopende vorderingen. De ontvangen leasebetalingen worden gesplitst in vermindering van de leasevorderingen en financieringsbaten. Hierbij worden de financieringsbaten in de resultatenrekening verantwoord.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa Vaste activa met een lange levensduur worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen als sprake is van wijzigingen in omstandigheden waardoor de vraag ontstaat of de boekwaarde van een actief terugverdiend kan worden. Als dergelijke omstandigheden zich voordoen, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. De bedrijfswaarde is de geschatte contante waarde van de toekomstige netto kasstromen die het actief naar verwachting zal genereren. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de geschatte verkoopprijs minus de geschatte kosten welke nodig zijn om de verkoop te realiseren. Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen, worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord. Een bijzondere waardevermindering van goodwill wordt niet teruggenomen.

Sinds 2009 is sprake van een transitiefase voor de bekostiging van de materiële vaste activa die tot en met 31 december 2011 in aanmerking kwamen voor integrale nacalculatie. Dit in beginsel risicoloze bekostigingssysteem is per 1 januari 2012 vervangen door een systeem van prestatiebekostiging. Kapitaallasten worden vanaf 2018 volledig bekostigd via een normatieve huisvestingscomponent (NHC) in de integrale tarieven, waarbij tot 2018 nog een overgangsregeling gold waarin de nacalculatie van kapitaallasten wordt afgebouwd en de vergoeding op basis van NHC wordt opgebouwd. Hierdoor zijn nieuwe risico's voor het vastgoed gesignaleerd, zoals exploitatierisico's (leegstand, onderbezetting), marktontwikkelingsrisico's en het risico van duurzame waardevermindering bij structurele exploitatieverliezen. Ook voor nacalculerbare huurcontracten zijn vergelijkbare risico's ontstaan, waardoor bij structurele verliezen een voorziening voor verlieslatende contracten dient te worden gevormd.

In verband met deze overgang naar prestatiebekostiging voert Stichting GGZ Drenthe jaarlijks een beoordeling op bijzondere waardeverminderingen met een duurzaam karakter uit, overeenkomstig RJ 121 van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Ook eind 2019 heeft een actualisatie van de opgestelde bedrijfswaarde berekeningen plaatsgevonden op basis van de recent opgestelde meerjarenbegroting. Stichting GGZ Drenthe heeft de realiseerbare waarde van het vastgoed getoetst op basis van de contante waarde van de toekomstige kasstromen van haar zorgvastgoed. Deze is benaderd op het niveau van de kasstroombegroting en vergeleken met de boekwaarde van het vastgoed en de overige met de bedrijfsvoering samenhangende activa per 31 december 2019.

Belangrijke overige veronderstellingen die zijn gehanteerd bij de benadering van de contante waarde van de kasstromen zijn:

- Ontwikkeling in en samenstelling van de patiëntencliëntenpopulatie;
- Gemaakte afspraken met zorgkantoren over afbouw intramurale capaciteit;
- Uit de meerjarenbegroting afgeleide kasstromen voor de jaren 2020 tot en met 2023 en genormaliseerde trendmatige kasstromen vanaf 2023 tot aan einde levensduur;
- De resterende levensduur van het individuele vastgoed en de resterende huurperioden;
- De verwachte ontwikkeling van de bezettingsgraad, waarbij rekening is gehouden met de mogelijkheid om huurcontracten op te zeggen;
- Vervangingsinvesteringen tot het niveau welke noodzakelijk worden geacht om het betreffende vastgoed tot aan het einde van de levensduur in gebruik te houden;
- Ontwikkelingen in de zorgfinanciering;
- Een disconteringsvoet van 5%.

Aangezien de contante waarde van de toekomstige kasstromen hoger is dan de boekwaarde van de materiële vaste activa per 31 december 2019, zijn geen aanpassingen gedaan aan de waardering van het vastgoed.

Vervreemding van vaste activa

Materiële vaste activa die buiten gebruik zijn gesteld en waarover het besluit tot verkoop is genomen, worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de geschatte verkoopprijs onder aftrek van de geschatte kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de verkoop en nodig zijn om de verkoop te realiseren. Indien de opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde, wordt het verschil ten laste van het resultaat over het boekjaar gebracht.

Vorraden

Vorraden zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs onder toepassing van de FIFO-methode ('first in, first out') of lagere opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incurantheid van de voorraden. Alleen winkelvoorraad, duur gereedschap, technische onderdelen en horecavoorzieningen worden als voorraad gewaardeerd.

Financiële instrumenten

Primaire financiële instrumenten omvatten debiteuren en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, crediteuren en overige te betalen posten. De reële waarde van de primaire financiële instrumenten benadert de boekwaarde. Voor de grondslagen van de primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de grondslagen van waardering van de betreffende posten zoals opgenomen in de hierna volgende alinea's. Stichting GGZ Drenthe maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten.

Ten aanzien van het gebruik van primaire financiële instrumenten loopt Stichting GGZ Drenthe krediet-, rente- en kasstroomrisico's. In hierna volgende alinea's wordt toegelicht op welke wijze de kredietrisico's en kasstromen zijn voorzien in relatie tot de waardering van vorderingen. In de toelichtingen op de balans zijn de looptijden en rentepercentages op de langlopende schulden nader toegelicht. De organisatie heeft als beleid om geen afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) rentefluctuaties te beheersen.

Stichting GGZ Drenthe loopt renterisico over de liquide middelen en rentedragende langlopende en kortlopende schulden aan kredietinstellingen. Dit heeft geen gevolgen voor de waardering van de liquide middelen en kortlopende schulden.

Onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten (en DBBC's)

Het onderhanden werk uit hoofde van DBC's wordt gewaardeerd tegen de verwachte opbrengstwaarde. Hierbij is een inschatting gemaakt van de verwachte opbrengstwaarde per uur behandeling, terwijl voor verblijf (indien van toepassing) de prijs per dag bepaald op basis van de productstructuur verblijf is gehanteerd. De productie van het onderhanden werk is bepaald door de openstaande verrichtingen te koppelen aan de DBC's die ultimo boekjaar openstonden. Op het onderhanden werk worden de voorschotten die ontvangen zijn van zorgverzekeraars in mindering gebracht. Verder wordt de voorziening met het oog op de nuancering van de omzet in mindering gebracht op het saldo onderhanden werk.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde, inclusief transactiekosten. Vervolgwaardering vindt plaats tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. Een voorziening dubieuze debiteuren wordt gevormd bij verwachte oninbaarheid van de vorderingen die naar ouderdom wordt vastgesteld. Posten ouder dan een half jaar worden voorzien indien de inbaarheid twijfelachtig is. Posten ouder dan een jaar worden geheel voorzien. Debiteurenvorderingen groter dan € 0,1 miljoen worden individueel beoordeeld op inbaarheid.

Vorderingen op groepsmaatschappijen worden afzonderlijk beoordeeld op inbaarheid. Bij mogelijke oninbaarheid van de vordering kan een voorziening achterwege blijven indien een andere groepsmaatschappij zich garant stelt voor de vordering.

Vorderingen uit hoofde van financieringstekorten / schulden uit hoofde van financieringsoverschotten

Een vordering uit hoofde van financieringstekorten of een schuld uit hoofde van financieringsoverschotten is het aan het einde van het boekjaar bestaande verschil tussen het wettelijk budget voor aanvaardbare kosten en de ontvangen voorschotten en de in rekening gebrachte vergoedingen voor diensten en verrichtingen ter dekking van het wettelijk budget (artikel 6 Regeling verslaggeving WTZi). De vorderingen worden individueel beoordeeld op inbaarheid. Eventuele voorzieningen worden verantwoord onder de kortlopende schulden en ten laste van de overige bedrijfskosten gebracht. Over diverse jaren bestaande vorderingen worden als actiefpost in de balans verantwoord. Over diverse jaren bestaande schulden worden als passiefpost in de balans verantwoord.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas- en banktegoeden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de onderneming, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan en die het gevolg zijn van een gebeurtenis uit het verleden, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen, tenzij het effect van de tijdswaarde van geld van te verwaarlozen betekenis is. De rentemutatie van voorzieningen gewaardeerd tegen contante waarde is verantwoord als dotatie aan de voorziening. De gehanteerde disconteringsvoet is 2,0% (2018: 2,0%). Indien geen betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de momenten waarop de uitgaven plaatsvinden, vindt waardering van voorzieningen plaats tegen nominale waarde.

Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

Voorziening reorganisaties

Voor uitgaven in het kader van een reorganisatie wordt een voorziening gevormd. Het betreffen kosten die rechtstreeks ontstaan als gevolg van de reorganisatie. Deze zijn onderbouwd met een gedetailleerd en geformaliseerd reorganisatieplan. Indien afvloeiing van personeel aan de orde is, zijn de kosten hiervan meegenomen voor zover er ook gerechtvaardigde verwachtingen zijn gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen heeft. Van een gerechtvaardigde verwachting is sprake als is gestart met de uitvoering van de reorganisatie, of als de hoofdlijnen bekend zijn gemaakt aan hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. In de reorganisatievoorziening worden de als gevolg van de reorganisatie noodzakelijke kosten opgenomen die niet in verband staan met de doorlopende activiteiten van de onderneming.

Voorziening jubilea-uitkeringen

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op de contante waarde van gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd. De gehanteerde disconteringsvoet is 2,0% (2018: 2,0%).

Voorziening arbeidsongeschiktheid

Voor langdurig zieke medewerkers is een voorziening gevormd op basis van de contante waarde van de verwachte loonkosten in de eerste twee jaren van de arbeidsongeschiktheid (voor medewerkers die naar verwachting niet zullen terugkeren in het arbeidsproces), voorzover deze na 31 december 2019 vallen, gebaseerd op 100% gedurende het eerste jaar en 70% gedurende het tweede jaar, voor zover hiervoor geen vergoeding (bijvoorbeeld uit verzekering) wordt ontvangen. De gehanteerde disconteringsvoet is 2,0% (2018: 2,0%).

Voorziening levensfasebudget

De voorziening persoonlijk budget levensfase (PBL) betreft een voorziening uit hoofde van een cao verplichting in het kader van de overgangsregeling 45+. Het persoonlijk budget levensfase kwalificeert als een beloning met opbouw van rechten. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst eenmalig uit te keren PBL-uren. De berekening is gebaseerd op de cao-bepalingen, blijfkans, leeftijd en resterende dienstjaren tot het bereiken van de 55-jarige leeftijd. De gehanteerde disconteringsvoet is 2,0% (2018: 2,0%).

Voor de reguliere rechten uit hoofde van het persoonlijk budget levensfase wordt eveneens een voorziening gevormd die bestaat uit het saldo van de toegekende maar nog niet opgenomen reguliere rechten. De voorziening wordt gewaardeerd tegen het per balansdatum geldende uurtarief inclusief opslag werkgeverslasten.

Naast een toekenning van rechten uit de specifieke overgangsregeling en reguliere rechten is in de cao een algemene overgangsregeling opgenomen. De kosten die voortvloeien uit deze algemene overgangsregeling worden verwerkt in het jaar waarin de werknemer aanspraak maakt op deze extra rechten. Het saldo van de toegekende maar nog niet opgenomen rechten wordt toegevoegd aan de voorziening.

Voorziening verlieslatende contracten

Een voorziening voor verlieslatende contracten wordt gevormd voor contracten waarbij een negatief verschil ontstaat tussen de na de balansdatum te ontvangen prestatie en de na de balansdatum te verrichten contraprestatie. Waardering vindt plaats tegen de contante waarde van de geschatte toekomstige onvermijdbare kosten. De gehanteerde disconteringsvoet is 2,0% (2018: 2,0%).

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen betreffen diverse overige in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Schulden

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

6.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten worden in de resultatenrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Baten worden verantwoord in het jaar waarin de baten zijn gerealiseerd. Lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben danwel in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De overige baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben. Baten en lasten uit voorgaande jaren (waaronder nagekomen budgetaanpassingen) die in dit boekjaar zijn geconstateerd, waarbij geen sprake is van een materiële fout, worden aan dit boekjaar toegerekend.

Opbrengsten

Algemeen

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de resultatenrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald. Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten. De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord.

Opbrengsten uit zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning

De opbrengsten uit zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning worden verantwoord naar rato van de verrichte prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum en in verhouding tot in totaal te verrichten diensten. Bij de berekening van het wettelijk budget voor aanvaardbare kosten is geen rekening gehouden met de na-indexering. De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord.

Uitgangspunten Sociaal domein

Bij het bepalen van de Wmo-omzet en/of Jeugdwet-omzet heeft de Stichting GGZ Drenthe de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gevolgd zoals hiervoor opgenomen. Per gemeente zijn verschillende producten afgesproken en gelden separate voorwaarden (zoals bijvoorbeeld de tijdige aanwezigheid van een geldige beschikking, woonplaatsbeginsel, feitelijke zorglevering, e.d.). De wijze waarop de individuele gemeenten overgaan tot afwikkeling en vaststelling is op dit moment nog niet bekend. Dit heeft gevolgen die leiden tot inherente onzekerheden voor de omzetverantwoording die naar beste weten zijn ingeschat.

Uitgangspunten Wijkverpleging

De wijkverpleging wordt bekostigd vanuit de Zorgverzekeringswet (uitgevoerd door zorgverzekeraars). Per zorgverzekeraar zijn specifieke contracteringsvoorwaarden van toepassing en voor de wijkverpleging geldt een bekostiging waarbij geen sprake is van een onafhankelijk indicatieorgaan voor de te leveren zorg. Het is niet uitgesloten dat bij materiële controles door verzekeraars afwijkingen van beleidsregels of contractvoorwaarden worden geconstateerd die leiden tot verrekeningen van reeds geleverde en gefactureerde zorg. Dit heeft inherente onzekerheden voor de omzetverantwoording tot gevolg die naar beste weten zijn ingeschat. Resterende onzekerheid is als niet materieel ingeschat.

Prestatiebekostiging Zorgverzekeringswet

Algemeen

Bij het bepalen van de DBC-omzet voor de schadelastjaren 2014 tot en met 2019 heeft Stichting GGZ Drenthe de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gevolgd zoals onderstaand opgenomen.

Met ingang van 2013 is voor de curatieve geestelijke gezondheidszorg prestatiebekostiging ingevoerd op basis van de DBC-systematiek. In de periode 2008 tot en met 2012 is reeds gebruik gemaakt van de DBC-systematiek voor de incasso van het budget, maar vanaf 2013 zijn de DBC's ook bepalend voor de omzet in de jaarrekening.

De systematiek kende inherente beperkingen waardoor in de periode 2008 tot en met 2013 geen goedkeurende verklaringen bij de DBC verantwoordingen konden worden verstrekt. Door de invoering van prestatiebekostiging in 2013 heeft dat ook geleid tot verklaringen met beperkingen bij de jaarrekeningen 2013 van GGZ organisaties. Deze generieke landelijke risico's en onduidelijkheden zijn opgelost door het uitvoeren van jaarlijkse zelfonderzoeken vanaf 2013. De zelfonderzoeken 2013, 2014, 2015 en 2016 zijn afgerond. Het zelfonderzoek 2017 is weliswaar ingediend, maar bevindt zich nog in de reviewfase.

Toelichting op de omzetverantwoording voor de boekjaren 2014 tot en met 2019

Bij de omzetverantwoording is sprake van schattingsposten ten aanzien van ondermeer de toerekening aan boekjaren van de vanuit de schadelastprognoses verwachte overproductie per verzekeraar per contractdeel en de waardering van onderhanden projecten.

De Zvw-omzet en daarbij behorende balansposten zijn naar beste weten bepaald en daarbij is rekening gehouden met belangrijke schattingsfactoren en onzekerheden die landelijk een rol spelen en ook bij Stichting GGZ Drenthe van toepassing zijn.

Hierna wordt de relevantie ervan voor de jaarrekening 2019 van GGZ Drenthe toegelicht:

a) Zelfonderzoek schadejaar 2014, 2015 en 2016

Stichting GGZ Drenthe heeft de definitieve uitkomsten van het zelfonderzoek, rekening houdende met de eindafrekeningen 2014, 2015 en 2016 per individuele zorgverzekeraar in de jaarrekening verwerkt.

b) Zelfonderzoek schadejaar 2017, 2018 en 2019

Het zelfonderzoek 2017 is uitgevoerd en ligt ter review bij de controlerende zorgverzekeraar. Voor 2018 en 2019 is een inschatting gemaakt op basis van interne controles uitgevoerd door Afdeling AO/IC. Stichting GGZ Drenthe gaat er van uit dat de effecten van het zelfonderzoek 2017 en 2018 kunnen worden afgedekt met de getroffen voorziening voor overproductie van deze schadelastjaren. Tevens is er een reservering opgenomen voor nadelige uitkomsten materiele controle schadelastjaar 2019. Desondanks dient er ook rekening mee te worden gehouden dat de uiteindelijke financiële afwikkeling kan afwijken van de inschatting in de jaarrekening 2019, dit risico wordt echter als niet materieel ingeschat.

c) Schadelast(deel)plafond(s) kunnen wijzigen als gevolg van diverse contractafspraken

Stichting GGZ Drenthe heeft diverse contractafspraken gemaakt met de zorgverzekeraars die van invloed kunnen zijn op het totale schadelastplafond en de eventuele deelplafonds voor de schadejaren 2014 tot en met 2019. De deelplafonds verschillen per contract en zijn afhankelijk van een groot aantal factoren. Voor een deel kan per balansdatum nog geen exacte inschatting gemaakt worden van de uitkomsten van deze contractafspraken en de gevolgen daarvan voor de schadelast(deel)plafond(s).

Bij de bepaling van de contractafspraken 2014 tot en met 2019 per zorgverzekeraars is rekening gehouden met overeengekomen substitutie tussen Basis GGZ en Specialistische GGZ, overeengekomen afspraken ten gevolge van wijzigingen marktaandeel zorgverzekeraars en indien van toepassing de afgesproken aantallen geopende DBC's en prijzen per patiënt.

d) Zorgcontractering 2014 tot en met 2019 en schadelastprognoses 2019 die inherent onzekerheden bevatten

Door Stichting GGZ Drenthe zijn uit hoofde van de zorgcontractering 2014 tot en met 2019 met zorgverzekeraars afspraken gemaakt over de zorgverlening op schadelastjaar. Daarbij is een inschatting gemaakt van de (verwachte) realisatie van deze contractafspraken. Met de uitkomsten van deze analyse en onze schadelastprognose is rekening gehouden bij de bepaling van de opbrengstverantwoording 2019. Voor zover uit de analyse op (deel)contract niveau een verwachte overproductie blijkt, is deze pro rata toegerekend aan het boekjaar 2019 voor het percentage dat de DBC's (van het betreffende deelcontract) gemiddeld gereed waren per 31 december 2019. Resterende onzekerheden worden als niet materieel ingeschat.

e) De waardering van het onderhanden werk DBC bevat inherente onzekerheden, mede in relatie tot contractafspraken, in de registratie en waardering.

Voor de (grondslag van de) waardering van het onderhanden werk per 31 december 2019 verwijzen wij naar de toelichting op de post onderhanden werk en de waarderingsgrondslagen terzake. Wij attenderen op de bijzonderheid dat een inschatting gemaakt moest worden van de vraag of sprake is van een verlieslatend contract, waarbij ook de onzekerheden genoemd in deze toelichting een rol spelen. Er is per zorgverzekeraar beoordeeld of sprake is van een verlieslatend contract. Hier is geen sprake van, eventuele verliezen zijn niet onvermijdbaar.

Afsluitend

De onzekerheden bij de hiervoor genoemde factoren versterken elkaar. De in deze jaarrekening 2019 uitgewerkte en onderbouwde schattingen kunnen derhalve in de realisatie afwijken. De uiteindelijke uitkomsten zullen blijken uit de eindafrekeningen met de zorgverzekeraars en zullen op concernniveau niet tot een materiële afwijking leiden. De in deze jaarrekening opgenomen bedragen zijn gebaseerd op de beste schatting.

Subsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat Stichting GGZ Drenthe zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de resultatenrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De subsidies van ministeries/gemeenten/provincies worden verantwoord op basis van de werkelijk geleverde zorg en diensten in het boekjaar en de met de betreffende instanties overeengekomen tarieven. Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de resultatenrekening.

Overige bedrijfsopbrengsten

De overige opbrengsten omvat de opbrengsten uit levering van goederen en diensten onder aftrek van kortingen en dergelijke, van over de opbrengsten geheven belastingen en na eliminatie van transacties binnen het concern. In de overige bedrijfsopbrengsten worden onder meer de vergoedingen voor catering, winkerverkopen, parkeergelden, uitgeleend personeel, verhuur van onroerend goed en gerealiseerde boekwinsten op verkoop van onroerend goed verantwoord.

Opbrengsten uit overige activiteiten worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper. Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de resultatenrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit. De beloningen van het personeel worden als last in de resultatenrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de instelling.

Voor de beloningen met opbouw van rechten (sabbatical leave, gratificaties e.d.) worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van gratificaties worden verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de resultatenrekening gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen. De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (cao en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de resultatenrekening gebracht.

Pensioenen

Stichting GGZ Drenthe heeft de toegezegde pensioenregeling bij het bedrijfstakpensioenfonds in de jaarrekening verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat gebaseerd is op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij de organisatie. De verplichtingen, die voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. Stichting GGZ Drenthe betaalt hiervoor premies die door werkgever en werknemer gezamenlijk worden betaald. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de gemiddelde dekkingsgraad van het pensioenfonds dit toelaat. In maart 2020 bedroeg de dekkingsgraad 83,5 %. Het vereiste niveau van de dekkingsgraad is 125%. Het pensioenfonds verwacht volgens het herstelplan binnen 12 jaar hieraan te kunnen voldoen en voorziet geen noodzaak voor de aangesloten organisaties om extra stortingen te verrichten of om bijzondere premieverhogingen door te voeren. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien deze tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen. Stichting GGZ Drenthe heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Stichting GGZ Drenthe heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Operational lease

Bij Stichting GGZ Drenthe bestaan er leasecontracten, waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan eigendom verbonden zijn, niet bij Stichting GGZ Drenthe liggen. Deze leasecontracten worden verantwoord als operational lease. Verplichtingen en vorderingen uit hoofde van operational lease worden op lineaire basis verwerkt in de resultatenrekening over de looptijd van het contract.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen van derden en groepsmaatschappijen ontvangen (te ontvangen) en aan derden en groepsmaatschappijen betaalde (te betalen) interest. Tevens is hieronder opgenomen het aandeel van de stichting in het resultaat van de op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen danwel ontvangen dividenden van deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend en waardeveranderingen van financiële vaste activa en effecten.

Belastingen

Belastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare winstbelastingen en latente belastingen. De belastingen worden in de resultatenrekening opgenomen. De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting. Voor latente belastingen wordt een voorziening getroffen voor tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde van activa en verplichtingen ten behoeve van de financiële verslaggeving en de fiscale boekwaarde van die posten, tegen nominale waarde. Er wordt uitsluitend een latente belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst belastbare winsten beschikbaar zullen zijn die voor de realisatie van het tijdelijke verschil kunnen worden aangewend. Latente belastingvorderingen worden per iedere verslagdatum herzien en verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

6.1.4.4 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en schulden aan kredietinstellingen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financial leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financial leasingcontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

6.1.4.5 Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

6.1.4.6 Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering topinkomens (WNT) heeft Stichting GGZ Drenthe zich gehouden aan de wet- en regelgeving inzake de WNT, waaronder de instellingsspecifieke (sectorale) regels.

6.1.5 Toelichting op de balans per 31 december 2019

2. Materiële vaste activa

De specificatie is als volgt :

	31-Dec-2019	31-Dec-2018
	€	€
Bedrijfsgebouwen en terreinen	81.315.769	87.102.549
Machines en installaties	9.157.504	9.864.951
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	3.115.503	4.209.097
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	421.547	185.239
Totaal materiële vaste activa	94.010.323	101.361.836

Het verloop van de materiële vaste activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven :

	Bedrijfsgebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2019					
- aanschafwaarde	142.354.170	12.636.042	13.969.244	185.239	169.144.695
- cumulatieve afschrijvingen	-55.251.621	-2.771.091	-9.760.147	0	-67.782.859
Boekwaarde per 1 januari 2019	87.102.549	9.864.951	4.209.097	185.239	101.361.836
Mutaties in het boekjaar					
- investeringen	1.754.119	76.299	345.649	388.007	2.564.074
- afschrijvingen	-6.789.153	-783.746	-1.438.038	0	-9.010.937
- desinvesteringen					
cumulatieve aanschafwaarde	-1.118.243	0	-15.356	-151.699	-1.285.298
cumulatieve afschrijvingen	366.497	0	14.151	0	380.648
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	-5.786.780	-707.447	-1.093.594	236.308	-7.351.513
Stand per 31 december 2019					
- aanschafwaarde	144.511.639	11.190.748	14.299.537	421.547	170.423.471
- cumulatieve herwaarderingen	-1.521.593	1.521.593	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	-61.674.277	-3.554.837	-11.184.034	0	-76.413.148
Boekwaarde per 31 december 2019	81.315.769	9.157.504	3.115.503	421.547	94.010.323

Toelichting:

De vaste activa zijn als zekerheid gesteld voor de langlopende schulden. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het overzicht van de langlopende leningen in bijlage 6.1.6.

Onder de bedrijfsgebouwen en terreinen zijn begrepen geactiveerde financial leasecontracten met een boekwaarde per 31 december 2019 van € 5,9 miljoen. De leasetermijnen met een looptijd korter dan 1 jaar bedraagt € 0,3 miljoen, tussen 1 en 5 jaar € 1,4 miljoen en langer dan 5 jaar € 4,2 miljoen. Stichting GGZ Drenthe is niet de juridische eigenaar van het betreffende vastgoed. Het totaal van de in 2019 in rekening gebrachte huurtermijnen bedraagt € 0,7 miljoen.

De contante waarde van de resterende leaseverplichting bedraagt € 5,9 miljoen.

Voor de bijzondere waardevermindering wordt, indien van toepassing, verwezen naar de toelichting op de resultatenrekening (6.1.7).

Voor de gehanteerde afschrijvingspercentages verwijzen wij naar de post materiële vaste activa onder de grondslagen.

3. Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt :

	31-Dec-2019	31-Dec-2018
	€	€
Vorderingen op groepsmaatschappijen	724.026	978.661
Overige effecten	3.000	3.000
Totaal financiële vaste activa	727.026	981.661

Jaarverslag 2019 Stichting GGZ Drenthe

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt :

	Vorderingen op groeps- maatschappij en	Overige effecten	Totaal
Stand per 1 januari 2019			
- aanschafwaarde	1.522.663	3.000	1.525.663
- cumulatieve aflossingen	-544.002	0	-544.002
Boekwaarde per 1 januari 2019	<u>978.661</u>	<u>3.000</u>	<u>981.661</u>
Mutaties in het boekjaar			
- ontvangen aflossing	-254.635	0	-254.635
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-254.635</u>	<u>0</u>	<u>-254.635</u>
Boekwaarde per 31 december 2019	<u>724.026</u>	<u>3.000</u>	<u>727.026</u>

Toelichting:

De vordering op groepsmaatschappijen heeft betrekking op de verhuur van verpleeg- en verzorgingshuizen aan Stichting Icare. De huurovereenkomsten zijn als financial lease verantwoord met een boekwaarde per 31 december 2019 van € 0,7 miljoen. De contante waarde van de resterende leaseverplichting bedraagt € 0,7 miljoen. De leasetermijnen met een looptijd korter dan 1 jaar bedraagt € 0,3 miljoen, tussen 1 en 5 jaar € 0,1 miljoen en langer dan 5 jaar € 0,6 miljoen. Stichting Icare is niet de juridische eigenaar van het betreffende vastgoed. Het totaal van de in 2019 in rekening gebrachte huurtermijnen bedraagt € 0,3 miljoen.

De overige effecten hebben betrekking op een aandeel in het vermogen van Indigo Service Organisatie B.V., welke is gewaardeerd tegen aanschafwaarde.

4. Voorraden

De specificatie is als volgt :

	31-Dec-2019 €	31-Dec-2018 €
Overige voorraden	88.076	155.311
Totaal voorraden	<u>88.076</u>	<u>155.311</u>

Toelichting:

De aangehouden voorraad betreft materialen en voorraden welke gebruikt worden bij de dagactiviteiten van GGZ Drenthe.

5. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten

De specificatie is als volgt:

	31-Dec-2019 €	31-Dec-2018 €
Onderhanden werk DBC's/DBC-zorgproducten	32.618.609	35.402.418
Af: ontvangen voorschotten DBC's	-21.092.199	-20.284.457
Totaal onderhanden werk	<u>11.526.410</u>	<u>15.117.961</u>

Toelichting:

Het onderhanden werk uit hoofde van DBC's, DBBC's en WJZ worden gewaardeerd tegen de verwachte opbrengstwaarde. Hierbij is een inschatting gemaakt van de verwachte opbrengstwaarde per uur behandeling, terwijl voor verblijf de prijs per dag is bepaald op basis van de productstructuur. De productie van het onderhanden werk is bepaald door de openstaande verrichtingen te koppelen aan de DBC's, DBBC's en WJZ die ultimo boekjaar openstonden. Bij de bepaling van het onderhanden werk is rekening gehouden met een voorziening overproductie en nuancering van de omzet. Op het onderhanden werk worden de voorschotten die ontvangen zijn van de zorgverzekeraars in mindering gebracht. De afname van het onderhanden werk houdt verband met de nuanceringen en ontvangen bevoorschotting voor de acute GGZ.

6. Vorderingen uit hoofde van financieringstekort en schulden uit hoofde van financieringsoverschot

	t/m 2016	2017	2018	2019	totaal
	€	€	€	€	€
Saldo per 1 januari	-1.806.573	-634.597	366.985		-2.074.185
Financieringsverschil boekjaar				1.392.966	1.392.966
Correcties voorgaande jaren	45.422	-196.216	-66.389		-217.183
Betalingen/ontvangsten	-244.826	634.974	-283.672		106.476
Subtotaal mutatie boekjaar	-199.404	438.758	-350.061	1.392.966	1.282.259
Saldo per 31 december	-2.005.977	-195.839	16.924	1.392.966	-791.926

Stadium van vaststelling (per erkenning):

a= interne berekening

b= overeenstemming met zorgkantoren/zorgverzekeraars

c= definitieve vaststelling NZA

Waarvan gepresenteerd als:	31-Dec-2019	31-Dec-2018
	€	€
- vorderingen uit hoofde van financieringstekort	2.039.312	2.513.465
- schulden uit hoofde van financieringsoverschot	2.831.238	4.587.650
	-791.926	-2.074.185

Specificatie financieringsverschil in het boekjaar

	2019	2018
	€	€
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Wlz-zorg (exclusief subsidies)	40.902.495	37.961.317
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Justitie	0	708.571
Af: vergoedingen ter dekking van het wettelijk budget	-39.509.529	0
Af: overige ontvangsten	0	-38.302.903
Totaal financieringsverschil	1.392.966	366.985

Toelichting:

Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning (6.1.7). De afname is het gevolg van de afwikkeling van oude jaren.

7. Debiteuren en overige vorderingen

De specificatie is als volgt :

	31-Dec-2019	31-Dec-2018
	€	€
Vorderingen op debiteuren	9.617.553	6.297.644
Vorderingen op groepsmaatschappijen	1.763.332	1.399.844
Nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten	8.334.077	8.527.483
Overige vorderingen	1.195.797	178.399
Vooruitbetaalde bedragen	517.131	228.050
Nog te ontvangen bedragen	1.521.372	4.208.740
Overige overlopende activa	1.347	5.373
Totaal vorderingen en overlopende activa	22.950.609	20.845.533

Toelichting:

De vorderingen uit hoofde van handelsdebiteuren worden beoordeeld op kredietrisico's en waar nodig voorzien. De voorziening die in aftrek op de vorderingen is gebracht, bedraagt € 0,1 miljoen (2018: € 40.654).

Stichting GGZ Drenthe heeft een vordering aan groepsmaatschappijen van in totaal € 1,8 miljoen, de grootste vordering is een vordering op Stichting Icare van € 0,7 miljoen. De vorderingen op groepsmaatschappijen hebben het karakter van een handelsvordering. Zij zijn derhalve niet rentedragend en er zijn geen zekerheden gesteld.

De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan één jaar.

9. Liquide middelen

De specificatie is als volgt :

	31-Dec-2019	31-Dec-2018
	€	€
Banken	2.070.154	1.108.733
Kassen	70.099	68.928
Totaal liquide middelen	2.140.253	1.177.661

Toelichting:

De liquide middelen zijn direct opeisbaar. Stichting GGZ Drenthe heeft geen significante concentratie van kredietrisico's. Alle banken voldoen aan onze eis van kredietwaardigheid (Long Term credit rating van ten minste AA- ('double A minus'), tenzij het tegood opvraagbaar is binnen drie maanden. In dit laatste geval geldt de eis van tenminste A- ('A minus')).

10. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	31-Dec-2019	31-Dec-2018
	€	€
Kapitaal	503	503
Bestemmingsfondsen	31.780.698	28.892.364
Algemene en overige reserves	297.198	297.198
Totaal eigen vermogen	32.078.399	29.190.065

Kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Stand per 31-Dec-2018	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Stand per 31-Dec-2019
	€	€	€	€
Kapitaal	503	0	0	503
Totaal kapitaal	503	0	0	503

Bestemmingsfondsen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Stand per 31-Dec-2018	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Stand per 31-Dec-2019
	€	€	€	€
Reserve aanvaardbare kosten	28.892.364	2.888.334	0	31.780.698
Bestemmingsfondsen	0	0	0	0
Totaal Bestemmingsfondsen	28.892.364	2.888.334	0	31.780.698

Algemene en overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Stand per 31-Dec-2018	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Stand per 31-Dec-2019
	€	€	€	€
Algemene reserves	297.198	0	0	297.198
Totaal Algemene en overige reserves	297.198	0	0	297.198

Toelichting:

In het bestemmingsfonds RAK worden de resultaten verwerkt die behaald zijn vanuit activiteiten die gefinancierd zijn binnen de WLZ, ZVW, Justitie, Wmo, Jeugdwet en overige subsidieregelingen.

11. Voorzieningen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Stand per 31-Dec-2018	Dotatie	Vrijval	Onttrekking	Stand per 31-Dec-2019
	€	€	€	€	€
Reorganisaties	34.735	0	-34.735	0	0
Jubilea-uitkeringen	1.745.305	120.839	0	-228.283	1.637.861
Arbeidsongeschiktheid	447.455	0	-129.932	0	317.523
Levensfasebudget	3.064.939	214.352	0	0	3.279.291
Verlieslatende contracten	106.978	0	-106.978	0	0
Overige voorzieningen	2.408.333	229.575	-578.892	-285.357	1.773.659
Totaal voorzieningen	7.807.745	564.766	-850.537	-513.640	7.008.334

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moet worden beschouwd:

	31-Dec-2019
	€
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jaar)	4.172.224
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jaar)	2.836.110
- waarvan langlopend (> 5 jaar)	983.062

Toelichting:

De volgende voorzieningen zijn gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen:

- Voorziening jubilea-uitkeringen
- Voorziening arbeidsongeschiktheid
- Voorziening levensfasebudget
- Voorziening verlieslatende contracten

De gehanteerde disconteringsvoet is 2,0% (2018: 2,0%).

Voorziening reorganisatie

In 2015 is bij Stichting GGZ Drenthe een reorganisatievoorziening gevormd voor medewerkers die als boventallig zijn aangemerkt. De voorziening is gebaseerd op de totale afkoopverplichting waarbij rekening wordt gehouden met de kans dat de medewerkers ander werk vinden binnen of buiten de organisatie. Deze voorziening is in 2019 volledig afgewikkeld.

Voorziening jubilea-uitkeringen

De voorziening jubilea-uitkeringen is in 2019 gebaseerd op de jubileaverplichting per medewerker, rekening houdend met een vertrekkans.

Voorziening arbeidsongeschiktheid:

Deze voorziening is gevormd als gevolg van individuele beoordeling op re-integratiekans per medewerker in relatie tot de aard van de arbeidsongeschiktheid, ongeacht de duur van het verzuim.

Voorziening levensfasebudget

De omvang van de voorziening is gebaseerd op geldende CAO-afspraken binnen de geestelijke gezondheidszorg.

Voorziening verlieslatende contracten

De voorziening voor verlieslatende contracten wordt gevormd voor huurcontracten die verliesgevend zijn en waarbij deze verliezen onvermijdbaar zijn. Waardering vindt plaats tegen de contante waarde van de geschatte toekomstige verliezen.

Overige voorzieningen

Onder de overige voorzieningen is opgenomen de voorziening Eigen Risicodragerschap WGA.

12. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

<i>De specificatie is als volgt :</i>	31-Dec-2019	31-Dec-2018
	€	€
Schulden aan banken	55.420.925	60.593.800
Overige langlopende schulden	240.000	300.000
Financial leaseverplichtingen	5.564.728	5.911.742
Totaal langlopende schulden	<u>61.225.653</u>	<u>66.805.542</u>
 <i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	 2019	 2018
	€	€
Stand per 1 januari	72.419.338	77.999.893
Af: aflossingen	-5.580.230	-5.580.555
Stand per 31 december	<u>66.839.108</u>	<u>72.419.338</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	-5.613.455	-5.613.796
Stand langlopende schulden per 31 december	<u>61.225.653</u>	<u>66.805.542</u>
 <i>Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moet worden beschouwd:</i>	 31-Dec-2019	 31-Dec-2018
	€	€
Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jaar), aflossingsverplichtingen	5.613.455	5.613.796
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jaar), balanspost	61.225.653	66.805.542
- waarvan langlopend (> 5 jaar)	41.018.579	45.054.830

Toelichting:

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar bijlage 6.1.6 overzicht langlopende schulden.

De aflossingsverplichtingen komend boekjaar zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

De zekerheden die aan de banken zijn verstrekt worden voornamelijk gevormd door borging van het Waarborgfonds voor de Zorgsector (WFZ). Betreffende leningnemers hebben hiervoor in de meeste gevallen een hypotheekrecht ten gunste van deze borgende partij gevestigd dan wel toegezegd dit op eerste verzoek te zullen vestigen ('positief/negatief' verklaring WFZ).

De reële waarde van de leningen is overeenkomstig de boekwaarde.

13. Overige kortlopende schulden

<i>De specificatie is als volgt :</i>	31-Dec-2019	31-Dec-2018
	€	€
Schulden aan kredietinstellingen	0	3.603.398
Crediteuren	5.646.076	5.271.561
Aflossingsverplichtingen langlopende leningen	5.613.455	5.613.796
Belastingen en premies sociale verzekeringen	6.095.114	5.845.507
Schulden terzake pensioenen	1.333.789	131.369
Nog te betalen salarissen	802.591	746.233
Vakantiegeld	3.293.434	3.189.516
Vakantiedagen	2.796.307	2.735.787
Kortlopende schulden groepsmaatschappijen	190.093	1.217.501
Overige schulden	10.797	14.023
Nog te betalen kosten	3.503.315	3.212.005
Vooruitontvangen opbrengsten	1.053.040	2.173.933
Overige passiva	374	7.797
Totaal overige kortlopende schulden	<u>30.338.385</u>	<u>33.762.426</u>

Toelichting:

De kredietfaciliteit in rekening-courant bij BNG bedraagt per 31 december 2019 € 8,5 miljoen (2018: € 8,5 miljoen). De verstrekte zekerheden gelden tevens voor de opgenomen kredietfaciliteit in rekening-courant bij onze huisbankier BNG en luiden als volgt:

- hypothecaire zekerheid op bedrijfsgebouwen en -terreinen;
- pandrecht op de vorderingen.

Stichting GGZ Drenthe heeft een schuld aan groepsmaatschappij Stichting Espria van in totaal € 0,2 miljoen. De schulden aan groepsmaatschappijen hebben het karakter van een handelskrediet. Zij zijn derhalve niet rentedragend en er zijn geen zekerheden gesteld.

De belastingen en sociale premies bestaan uit nog af te dragen loonheffing (€ 6,0 miljoen).

De kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan één jaar.

14. Financiële instrumenten

Algemeen

De instelling maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de instelling blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Deze betreffen financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen.

De instelling handelt niet in financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet nakomen door een tegenpartij van aan de instellingen verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten. De contractwaarde of fictieve hoofdsommen van de financiële instrumenten zijn slechts een indicatie van de mate waarin van dergelijke financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de krediet- of marktrisico's.

Kredietrisico

De vorderingen uit hoofde van handelsdebiteuren zijn voor circa 34% geconcentreerd bij drie grote verzekeraars. Het maximale bedrag aan kredietrisico bedraagt EUR 1,6 miljoen.

Renterisico en kasstroorrisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven leningen. Bij deze leningen is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd. De leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd. De instelling heeft derhalve als beleid om geen afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) rentefluctuaties te beheersen.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, effecten, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan.

15. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Fiscale eenheid

Stichting GGZ Drenthe maakt onderdeel uit van een fiscale eenheid voor de BTW, waarvan Stichting Espria aan het hoofd staat. Stichting GGZ Drenthe is derhalve hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingsschulden van de fiscale eenheid. Ultimo 2019 bedraagt de schuld van de fiscale eenheid € 1,3 miljoen.

Huur- en leaseverplichtingen

De stichting heeft huur-, lease- en erfpachtverplichtingen voor een totaalbedrag van € 4,5 miljoen. Hiervan bedraagt € 0,8 miljoen korter dan 1 jaar, € 2,3 miljoen tussen 1 en 5 jaar en € 1,3 miljoen langer dan 5 jaar.

Verhuur- en leaserechten

De stichting heeft verhuur-, lease- en erfpachtovereenkomsten met een toekomstige opbrengst van € 3,1 miljoen. Hiervan bedraagt € 1,0 miljoen korter dan 1 jaar, en € 2,0 miljoen tussen 1 en 5 jaar en € 15.709 langer dan 5 jaar.

Obligoverplichting

Stichting GGZ Drenthe heeft voor opgenomen leningen met een restschuld eind 2019 van in totaal € 53,0 miljoen borging van het Waarborgfonds voor de Zorgsector ontvangen. Indien Stichting GGZ Drenthe onverhoopt niet meer in staat zou zijn aan haar rente- en aflossingsverplichtingen van deze schulden te voldoen, neemt het Waarborgfonds deze verplichting over. Het Waarborgfonds beschikt hiertoe over een ruim risicovermogen. Als het Waarborgfonds niet meer aan haar uit borging voortkomende verplichting kan voldoen, kan Stichting GGZ Drenthe worden verplicht om maximaal 3% van de restschuld van haar geborgde leningen ad € 1,6 miljoen als renteloze lening aan het Waarborgfonds te verstrekken.

Juridische geschillen

Een voorziening voor eventuele te betalen schadevergoedingen als gevolg van juridische geschillen wordt alleen getroffen als een negatieve uitkomst van de procedure waarschijnlijk wordt geacht en het bedrag van het verwachte verlies redelijkerwijs kan worden ingeschat. Er zijn geen juridische claims.

Verplichtingen uit hoofde van het macrobeheersinstrument

Bij het opstellen van de jaarrekening 2019 bestaat nog geen inzicht in de omvang van deze verplichting, omdat het niet mogelijk is om een betrouwbare inschatting te maken van de uit het macrobeheersinstrument voortkomende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans per 31 december 2019.

Overig

Onder de voorzieningen is reeds rekening gehouden met risico op uitbetaling van onregelmatigheidstoeslag over verlofdagen in de periode 2014-2015 voor medewerkers die uitdienst zijn gegaan. Dit risico is ingeschat op circa 65%. Het risico bestaat dat dit percentage hoger uit kan vallen.

De investeringsverplichtingen ultimo 2019 bedragen nihil.

Jaarverslag 2019 Stichting GGZ Drenthe

6.1.6 Overzicht langlopende schulden ultimo 2019

Leninggever	Datum	Hoofdsom €	Totale looptijd (in jaren)	Soort lening	Werkelijke rente %	Restschuld 31 december 2018 €	Nieuwe lening in 2019 €	Aflossing in 2019 €	Restschuld 31 december 2019 €	Restschuld over 5 jaar €	Resterende looptijd in jaren eind 2019	Aflossingswijze	Aflossing 2020 €	Gestelde zekerheden
Kredietinstellingen														
BNG Bank	03-12-96	3.950.248	28	Onderhands	6,45%	846.483		141.080	705.403	0	6	Lineair	141.080	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	15-01-98	2.382.346	30	Onderhands	5,93%	794.115		79.412	714.703	317.643	10	Lineair	79.412	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	16-09-02	1.800.000	30	Onderhands	3,10%	840.000		60.000	780.000	480.000	14	Lineair	60.000	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	05-07-04	1.095.000	30	Onderhands	4,90%	584.000		36.500	547.500	365.000	16	Lineair	36.500	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	19-11-07	15.000.000	20	Onderhands	4,54%	6.750.000		750.000	6.000.000	2.225.000	9	Lineair	750.000	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	22-01-08	1.361.341	15	Onderhands	4,74%	385.714		90.756	294.958	0	5	Lineair	90.756	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	15-02-11	10.375.000	25	Onderhands	1,29%	3.616.121		200.896	3.415.225	2.410.745	18	Lineair	200.896	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	15-02-11	10.375.000	25	Onderhands	3,81%	7.470.000		415.000	7.055.000	4.980.000	18	Lineair	415.000	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	15-02-11	10.375.000	25	Onderhands	4,27%	7.470.000		415.000	7.055.000	4.980.000	18	Lineair	415.000	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	15-02-11	10.375.000	25	Onderhands	4,47%	7.470.000		415.000	7.055.000	4.980.000	18	Lineair	415.000	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	15-02-11	5.000.000	20	Onderhands	4,30%	3.250.000		250.000	3.000.000	1.750.000	13	Lineair	250.000	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	19-12-12	7.000.000	30	Onderhands	0,41%	5.600.002		233.333	5.366.669	4.200.004	24	Lineair	233.333	Waarborgfonds voor de Zorgsector
Nationale Nederlanden	19-12-12	11.000.000	30	Onderhands	3,02%	8.799.996		366.667	8.433.329	6.599.996	24	Lineair	366.666	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	01-10-13	15.000.000	10	Onderhands	3,50%	7.249.522		1.449.905	5.799.617	0	5	Lineair	1.449.905	Hypotheek en pandrecht BNG
BNG Bank	01-10-15	2.900.000	15	Onderhands	3,75%	2.465.000		145.000	2.320.000	1.595.000	12	Lineair	145.000	Hypotheek en pandrecht BNG
BNG Bank	15-02-17	3.000.000	20	Onderhands	-0,23%	2.842.105		157.895	2.684.210	1.894.735	18	Lineair	157.895	Waarborgfonds voor de Zorgsector
Disagio					0,00%	-632.816		-33.568	-599.248	0	0			
Totaal Kredietinstellingen						65.800.242	0	5.172.876	60.627.368	36.778.123			5.206.443	
Overige langlopende schulden														
VNN	01-09-14	600.000	10	Lening	4,50%	360.000		60.000	300.000	60.000	6	Jaarlijks lineair	60.000	Verpanding huur
Totaal overige langlopende schulden						360.000	0	60.000	300.000	60.000			60.000	
Financial Lease														
Treant Zorggroep	31-12-10	4.743.030	50	Finan. Lease	5,25%	3.831.019		230.164	3.600.854	2.434.638	42	Annuitair	231.121	Geen
Treant Zorggroep	31-12-10	2.786.801	50	Finan. Lease	5,25%	2.428.077		117.190	2.310.887	1.745.818	42	Annuitair	115.892	Geen
Totaal Financial Lease						6.259.096	0	347.354	5.911.741	4.180.456			347.013	
Totaal						72.419.338	0	5.580.230	66.839.109	41.018.579			5.613.456	

6.1.7 Toelichting op de resultatenrekening over 2019

BATEN

16. Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning

De specificatie is als volgt:

	2019	2018
	€	€
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	84.662.393	78.561.390
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Wlz-zorg (exclusief subsidies)	40.903.300	39.067.322
Opbrengsten Jeugdwet	6.210.529	6.868.876
Opbrengsten Wmo	1.435.054	1.734.960
Opbrengsten Ministerie van Veiligheid en Justitie (forensische zorg; exclusief subsidies)	14.413.231	16.070.438
Persoonsgebonden en -volgende budgetten	97.327	114.873
Overige zorgprestaties	5.962.270	6.566.262
Totaal opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning	153.684.104	148.984.121

Toelichting:

De opbrengsten zorgverzekeringswet bestaat uit de omzet sGGZ, bGGZ en de LGGZ inclusief omzetnuancering. Deze opbrengsten betreft de jaarlijkse afspraken met de zorgverzekeraars inzake de realisatie van intramurale en extramurale DBC's. De opbrengsten zijn gestegen als gevolg van tariefindexatie. De opbrengsten Ministerie van Veiligheid en Justitie betreft de jaarlijkse afspraken inzake de forensische zorg. De opbrengsten Ministerie van Veiligheid en Justitie zijn met name gestegen door hogere productieafspraken. De opbrengsten Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten WLZ betreft de productieafspraken met de zorgkantoren. De opbrengsten zijn met name gestegen door een hogere productie.

17. Subsidies (exclusief Wmo en Jeugdwet)

De specificatie is als volgt:

	2019	2018
	€	€
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS	296.193	1.112.492
Overige Rijkssubsidies	0	63.008
Subsidies provincies en gemeenten	361.006	454.121
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	4.396.461	2.366.871
Totaal subsidies	5.053.660	3.996.492

Toelichting:

De subsidies van provincies en gemeenten zijn exclusief WMO en huishoudelijk hulp, uitgezonderd overige WMO-prestaties zoals maatschappelijke- en vrouwenopvang. De subsidies van verslavingszorg en OGGz (Openbare Geestelijke Gezondheidszorg) zijn opgenomen onder subsidies van provincies en gemeenten. De Rijkssubsidie vanwege het Ministerie van VWS bestaat uit de subsidie stagefonds. De daling in 2019 is volledig te verklaren door de subsidie Transitie autoriteit jeugd die in 2018 ontvangen is. De overige subsidies bestaat uit meerdere subsidies. De belangrijkste subsidie opbrengsten betreffen de beschikbaarheidsbijdrage medische vervolopleidingen 2019, optimaal leven, Versnelling informatie - uitwisseling patiënt - professional en de arbeidsmarktimpuls.

18. Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt :

	2019	2018
	€	€
Verhuur	1.420.488	1.112.890
Personalarmering en belminuten	2.822	0
Voeding en hotelmatige opbrengsten	268.901	626.852
Cliënt- en bewonersgebonden opbrengsten	1.391.389	1.293.509
Overige	1.153.420	350.911
Totaal overige bedrijfsopbrengsten	4.237.020	3.384.162

Toelichting:

Onder de post 'Overige' is een bedrag ad € 0,3 miljoen opgenomen aan bijzondere baten. Het betreft de boekwinst van de verkoop van één van de locaties.

LASTEN

19. Personeelskosten

De specificatie is als volgt :

	2019	2018
	€	€
Lonen en salarissen	87.506.687	85.337.688
Sociale lasten	14.079.133	12.900.016
Pensioenpremies	7.548.425	7.293.756
Andere personeelskosten	6.043.710	5.354.829
Subtotaal	<u>115.177.955</u>	<u>110.886.289</u>
Personeel niet in loondienst	6.093.960	6.404.452
Totaal personeelskosten	<u>121.271.915</u>	<u>117.290.741</u>
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per segment:		
Psychiatrie	1.756	1.721
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	<u>1.756</u>	<u>1.721</u>
Aantal personeelsleden dat buiten Nederland werkzaam is	0	0

Toelichting:

De stijging van de personeelskosten wordt onder andere veroorzaakt door een cao verhoging en uitbreiding van FTE's. Het ziekteverzuim is in 2019 gedaald.

20. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

De specificatie is als volgt :

	2019	2018
	€	€
Afschrijvingen:		
-materiële vaste activa	9.010.937	9.460.908
Totaal afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	<u>9.010.937</u>	<u>9.460.908</u>

Toelichting:

De daling van de afschrijvingskosten wordt veroorzaakt door beperkte investeringen in 2019 en uitloop van afschrijvingen die in 2018 nog 'vol' genoten zijn.

22. Overige bedrijfskosten

De specificatie is als volgt :

	2019	2018
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	4.821.103	3.321.820
Algemene kosten	12.655.123	12.743.959
Cliënt- en bewonersgebonden kosten	4.725.875	4.574.143
Onderhouds- en energiekosten	4.441.347	3.767.178
Huur en leasing	902.264	756.801
Dotaties en vrijval voorzieningen	-285.770	679.745
Totaal overige bedrijfskosten	<u>27.259.942</u>	<u>25.843.646</u>

Toelichting:

Door achterblijvende investeringen is het onderhoud toegenomen. De daling van de voorziening komt m.n. door een daling van het aantal LFB uren en een lagere verplichting bij het WGA Erd.

23. Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt :

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Financiële baten:		
Rentebaten	44.441	53.924
Subtotaal financiële baten	<u>44.441</u>	<u>53.924</u>
Financiële lasten:		
Rentelasten	2.588.097	2.769.982
Subtotaal financiële lasten	<u>2.588.097</u>	<u>2.769.982</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u><u>-2.543.656</u></u>	<u><u>-2.716.058</u></u>

Toelichting:

De rente lasten zijn gedaald door reguliere aflossingen in 2019.

24. Bezoldiging bestuurders en toezichthouders

De bezoldiging van bestuurders, welke ten laste van Stichting GGZ Drenthe is gekomen over het jaar 2019, bedraagt € 99.948. De bezoldiging van toezichthouders en gewezen toezichthouders over het jaar 2019 bedraagt € 32.757. Beide bedragen zijn afgeleid uit de totale bijdrage van Stichting GGZ Drenthe in de groepskosten van Stichting Espria waar de bezoldiging bestuurders en toezichthouders deel van uitmaakt. De bezoldiging van de functionarissen die over 2019 in het kader van de WNT verantwoord worden, zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Espria.

25. Honoraria van de onafhankelijke accountant

De honoraria van de onafhankelijke accountant die over 2019 zijn verantwoord, zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Espria.

26. Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De Raad van Bestuur van Stichting Espria heeft de jaarrekening 2019 vastgesteld in de vergadering van 20 mei 2020 te Beilen.

De Raad van Commissarissen van Stichting Espria heeft de jaarrekening 2019 goedgekeurd in de vergadering van 20 mei 2020 te Beilen.

Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatverdeling in paragraaf 6.1.2.

Gebeurtenissen na balansdatum

In 2020 is men wereldwijd verrast door de uitbraak van het Coronavirus. De uitbraak van dit virus heeft zich in de eerste maanden van het nieuwe jaar razendsnel ontwikkeld. Uiteraard heeft dit impact op Stichting GGZ Drenthe. De vaak in allerijl genomen maatregelen leidden tot extra kosten, zowel met betrekking tot de inzet van personeel als overige kosten zoals noodzakelijk gebruik van beschermingsmiddelen. Tegelijk is er op meerdere fronten ook sprake van omzetzderving.

De Raad van Bestuur en directie hebben intensief overleg over de uitdagingen die deze pandemie met zich mee brengt en hoe zij deze het hoofd kan bieden. Binnen Stichting GGZ Drenthe zijn meerdere scenario's opgesteld, waarbij de resultaat- en liquiditeitsontwikkeling is uitgewerkt. Inschattingen zijn daarbij gemaakt in de duur van deze pandemie, de mate van terugval in behandeluren, de mogelijke afname van de bezetting in de huizen voor langdurige zorg, kosten voor het beschikbaar houden van bedden voor Coronapatiënten, de impact van het sluiten van dagbestedingslocaties, verwachte stijging verzuim personeel, de mate waarin inzet van personeel kan meebewegen, maar ook in hoeverre kostenverhogende maatregelen of gederfde omzet door onze financiers vergoed wordt.

Afhankelijk van de duur van het Coronavirus en de uitwerking van de afspraken met onze financiers (zorgverzekeraars, zorgkantoren, gemeenten, justitie) zal dit de rendements- en liquiditeitsontwikkeling van 2020 in meer of mindere mate raken. Uit brieven van NZa, VWS, VNG, zorgkantoren, gemeenten en Justitie blijkt dat de financiële effecten van de Coronacrisis op de financiële positie van zorginstellingen grotendeels geneutraliseerd worden. Het betreft hier met name de omzet voor de langdurige zorg, dagbesteding, jeugd en forensische psychiatrie. Ook kunnen eventuele liquiditeitsproblemen worden opgelost door de toezegging van voldoende bevoorschotting. Specifiek voor de ZVW-omzet (DBC's GGZ) zijn eveneens eerste toezeggingen door de zorgverzekeraars gedaan, maar wordt het gesprek met zorgverzekeraars nog gevoerd over volledige compensatie. Ten tijde van vaststellen van deze jaarrekening is sprake van een constructief gesprek met de zorgverzekeraars, maar is er nog geen 100% zekerheid op compensatie voor gederfde omzet, vergoeding van meerkosten en liquiditeitssteun in 2020.

Op basis van de huidige gezonde financiële balanspositie, de huidige beschikbare liquiditeit van Stichting GGZ Drenthe, de inzichten vanuit de intern opgestelde scenario's alsook de eerste toezeggingen die er zijn gedaan vanuit zorgverzekeraars, zorgkantoren en gemeenten en Justitie stellen de Raad van Bestuur en directie vast dat deze pandemie geen materiële onzekerheid geeft die ernstige twijfel kan doen rijzen of Stichting GGZ Drenthe haar activiteiten kan voortzetten. Derhalve is de jaarrekening 2019 opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

De ondertekening van de jaarrekening en daarmee de vaststelling en goedkeuring door de Raad van Bestuur respectievelijk de Raad van Commissarissen heeft op 20 mei 2020 te Beilen plaatsgevonden.

Orgineel getekend door Raad van Bestuur

Dhr. J.L. Kauffeld, voorzitter

Dhr. A.M. Notermans

Orgineel getekend door Raad van Commissarissen

Dhr. H.C.P. Noten, voorzitter

mw. J.C. Holscher

dhr. M.J.M. van den Berg

dhr. J.M.L. van Engelen

dhr. H.J.J.M. Berden

mw. G.M.C. de Ranitz

dhr. A. Rouvoet

6.2 Overige gegevens

6.2.1 Statutaire regeling resultaatbestemming

In de statuten is bepaald, dat het behaalde resultaat ter vrije beschikking staat van Stichting GGZ Drenthe.

6.2.2 Nevenvestigingen

Stichting GGZ Drenthe heeft geen nevenvestigingen.

6.2.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen op de volgende pagina.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van bestuur en de raad van commissarissen van Stichting GGZ Drenthe

Verklaring over de jaarrekening 2019

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Stichting GGZ Drenthe ('de stichting') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi.

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019 van Stichting GGZ Drenthe te Assen gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2019;
- de resultatenrekening over 2019; en
- de toelichting met de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is de Regeling verslaggeving WTZi.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol Wet Normering Topinkomens (WNT) 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting GGZ Drenthe zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Z4TDSWTNCWK5-825354366-591

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Fascinatio Boulevard 350, 3065 WB Rotterdam, Postbus 8800, 3009 AV Rotterdam

T: 088 792 00 10, F: 088 792 95 33, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeed bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Benadrukking van de onzekerheid in verband met de effecten van het coronavirus (Covid-19)

Wij wijzen op de toelichting in de gebeurtenissen na balansdatum van de jaarrekening waarin de raad van bestuur de mogelijke invloed en gevolgen van het coronavirus (Covid-19) op de stichting en op de omgeving waarin de stichting opereert alsmede de genomen en geplande maatregelen om met deze gebeurtenissen en omstandigheden om te gaan heeft beschreven. In deze toelichting is ook beschreven dat er nog steeds onzekerheden bestaan en dat het daarom op dit moment redelijkerwijs niet goed mogelijk is om de toekomstige effecten in te schatten. Ons oordeel is niet aangepast met betrekking tot deze aangelegenheid.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag (1 Voorwoord, 2 Strategie, beleid en praktijk, 3 Toekomstparagraaf, 4 Profiel van de organisatie en 5 Bestuur, toezicht, en medezeggenschap);
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling verslaggeving WTZi is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling verslaggeving WTZi en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met RJ 400 en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi; en voor
- een zodanige interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Rotterdam, 20 mei 2020
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. H.A.B. de Coninck RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2019 van Stichting GGZ Drenthe

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.